

Две године
заштите:
Сведочења
узбуњивача

Две године заштите

Сведочења узбуњивача који су добили заштиту Агенције за борбу против корупције

Уредник: **Драгана Матовић**

Истраживачи: **Соња Гочанин, Снежана Ђурић, Новак Грујић**

Дизајн: **Марко Стојановић**

Београд, новембар 2013.

Удружење Еутопија

Истраживање и објављивање ових сведочења финансијски је помогао Програм Уједињених нација за развој (УНДП). Захваљујемо се на подршци Министарству правде и државне управе и Агенцији за борбу против корупције.

* Сви интервјуи су урађени током октобра 2013. године.

У складу са Законом о Агенцији за борбу против корупције, директорка Агенције Зорана Марковић је у јулу 2011. донела Правилник о заштити лица које пријави сумњу на корупцију (о узбуњивачима), први такав пропис у Србији.

До 8. октобра 2013. године од Агенције за борбу против корупције статус узбуњивача је затражило 107 особа, а укупно су тај статус добиле 53 особе (у 2011. години четири, у 2012. 11, а у 2013. 38). Занимљиво је да више од трећине укупног броја заштићених узбуњивача (заштита подразумева третирање сваке штетне мере против запосленог као одмазде у року до највише две године) чине запослени у специјалној болници у Сокобањи.

Према подацима које је Агенција доставила за ово истраживање, од 107 особа које су тражиле заштиту, 31 је тражила заштиту анонимности, 72 нису тражиле заштиту анонимности, а четири уз захтев нису заокружиле дали траже туврсту заштите. (Правилник није довољно јасан у томе како се обезбеђује заштита анонимности, нарочито због тога што Агенција треба да обавести руководиоца органа у којем је узбуњивач запослен о његовом идентитету.)

Агенција је једној особи одузела статус узбуњивача „јер није пријавила корупцију у доброј вери“. Иако је законом прописано да државни службеник мора да поднесе пријаву „у доброј намери“ (термин који не познају савремени закони у Европи и САД), у правилнику је то измењено у „добру веру“ и објашњено да то значи да узбуњивач „има оправданог разлога да верује да су информације које разоткрива истините, чак и ако се касније установи супротно и ако нема намеру да оствари неки незаконит или неетички циљ“.

Ограничена заштита коју овај правилник нуди (нема снагу закона, односи се само на стално запослене у државним органима, не и на запослене по уговору о делу или по уговору о привременим и повременим пословима, временски је сувише кратка) ипак је дала неке резултате. О тим резултатима, али и о ћутању надлежних органа и о разочараности поступањем Агенције у неким случајевима сведоче сами узбуњивачи.

Методологија:

Од 52 узбуњивача који су у тренутку писања овог зборника имали заштиту, 43 је Агенцији за борбу против корупције дозволило да њихове бројеве телефона достави истраживачима. Од тог броја, истраживачи су разговарали са 30 узбуњивача, пошто је после првих разговора са запосленима у болници у Сокобањи закључено да су њихова сведочења слична и да не би било сврсисходно интервјуисати све. Неки саговорници замолили су да се разговори с њима не објављују, а одлучено је да се због поклапања података не објави разговор са једном од две заштићене раднице вртића у Лебану, па је укупан број сведочења у овом зборнику 21. Додатно је разговарано и са узбуњивачем којем је Агенција одузела тај статус, тврдећи да није поступао у доброј вери.

Бојана Бокоров, заменик управника Клинике за радиолошку терапију Института за онкологију Војводине

Коју врсту корупције сте пријавили, коме и када? Због чега сте то урадили?

Пријавила сам малверзације над пацијентима од стране управног кадра које су се догађале на Институту за онкологију Војводине. Пријавила сам трговину листама чекања, да нису купљене нове машине као што је требало, и није извршен стручни надзор у Институту. Прво сам се обраћала Министарству здравља и председнику Републике и то још 2009. године. Када није било одговора, ја сам јавно иступила у јулу 2010. године пред Одбором за здравље и породицу Скупштине Србије и проговорила о свим проблемима који се дешавају на Институту за онкологију. Одмах након тога је почео прогон од стране директора, претње отказом и разне друге подметачине. Неко време сам то трпела, али сам на крају поднела тужбу против начелника Одељења за радиологију Марка Ерака и против Института. На суду сам доживела непријатности јер су одређене огромне судске таксе које је требало да платим. Од суда и од директора Института Душана Јовановића сам између осталог тражила да ме преместе на друго радно место јер сам трпела мобинг, али нисам премештена. Обраћала сам се и заштитнику грађана Саши Јанковићу који ми је помогао, али је рекао да више од тога што је урадио не може. На крају, почетком 2011. године, ја сам се обратила и Агенцији за борбу против корупције.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Одмах након што сам јавно иступила о неправилностима у раду Института, 2010. године, трпела сам мобинг, претње отказом и друге подметачине. Како сам била запослена две трећине радног времена на Институту, а једну трећину времена на Медицинском факултету, мени су 2010. године забранили да приступам историјама болести, што ми је било неопходно како бих писала истраживачке радове. Писање истраживачких радова и њихово публиковање у референтним часописима је услов за рад на факултету. Обавестила сам и декана Медицинског факултета да ја нећу моћи да пишем истраживачке радове, али ми је он рекао да не постоји могућност да ми се замрзне позиција на факултету. Иначе, шеф катедре на којој сам била је жена директора Института Душана Јовановића, а продекан факултета је мој начелник ког сам пријавила, Марко Ерак. Забрана да приступам историјама болести је проузроковала отказ који сам добила на Факултету, иако сам

тад већ била заштићена као узбуњивач од стране Агенције за борбу против корупције. Када сам обавестила Агенцију о томе, речено ми је да нисам навела да радим и на факултету и да они ту не могу да ме заштите. Није ми баш јасно како могу да ме заштите на две трећине радног места, а на једној трећини радног места не могу.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

За Агенцију сам сазнала од невладиних организација Право на здравље и Доктори против корупције и на сајту Пиштаљка 2011. године. Одмах сам затражила да ме Агенција за борбу против корупције заштити као дувача у пиштаљку. Обраћала сам им се два пута 10. и 16. марта 2011. године. Одговор из Агенције у ком ме позивају да у априлу дођем лично у Агенцију са доказима које поседујем добила сам 25. марта. Када сам дошла у Агенцију, примио ме је Миодраг Шкундрић, са којим сам разговарала о мом статусу, о малверзацијама које су се дешавале на Институту, али и о малтретирању које трпим јер сам проговорила о трговини листама чекања. Два месеца после разговора са Шкундрићем, у јуну 2011. године, обратила ми се Зорана Марковић, тадашња директорка Агенције за борбу против корупције. Она ми тада није рекла да постоји могућност да ме Агенција заштити, већ ме је упутила на Инспекторат за рад и поручила ми да се обратим министру здравља Зорану Станковићу. Инспекторка за рад у Новом Саду ми је рекла да сам касно дошла код ње и да могу да се обратим суду, што сам ја већ била урадила, а код министра ми се десио непријатан инцидент. Наиме, он није желео ни да ме саслуша, чак ми је и претио.

Како нисам добила никакав званични документ од Министарства, ја сам све написала шта ми се десило у Министарству, што је потврдио и мој адвокат који је на сву срећу био са мном тада и обавестили смо јавност о томе. После свега, у јавности сам била окарактерисана да нарушавам стабилност Института, да би после месец или два дана и сам министар признао да је било тровине листама чекања, али да износи који су узимани

за то нису били толики како су писали медији. Износи новца који је узиман за долазак пацијената на зрачење преко реда битни су јер су од тог новца могле да се купе машине, а не да се новац подели управљачкој структури.

Наставила сам да пишем Агенцији за борбу против корупције и обавештавала сам их о свему што ми се догађало на послу, да бих коначно у јануару 2012. године добила писмо од тадашње директорке Зоране Марковић да сам заштићена сходно Закону о Агенцији за борбу против корупције. Како ми није било јасно шта то заправо значи, ја сам им писала, и од њих сам добила образложење члана Закона који се односи на оне који пријаве корупцију.

Агенција ме није довољно заштитила, самим тим што сам добила отказ на факултету. Сматрам да сам остала на Институту искључиво зато што сам се сама изборила

Како су Ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Последње три године ја не радим, стално сам на боловању, па годишњи одмор, па боловање, годишњи одмор. Покушала сам да радим у јануару месецу, али тада ми је намештена стручна грешка. Подметнута ми је погрешна историја болести и дошло је до погрешног лечења. Поводом тог случаја оформљена је трочлана комисија која је испитивала мој рад. У комисији се налазила и супруга директора Института. Комисија ми је доделила опомену да ми следи отказ уколико се понови грешка. Мени је то веома тешко пало, оболела сам, и била сам на лечењу у болници. Од тада сам на боловању и не знам шта ме чека када кренем на посао.

Агенција ме није довољно заштитила, самим тим што сам добила отказ на факултету. Сматрам да сам остала на Институту искључиво зато што сам се сама изборила.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

У фебруару 2013. године, Агенција ме је обавестила да је покренута истрага против директора Института Душана Јовановића, али то је било тек након што сам их још једном обавестила да се на Институту и даље тргује листама чекања, да никада није завршен ванредни стручни надзор, да није извршен сервис машина, нити је утврђена исправност машина. Дана 9. маја 2013. године Агенција је донела меру јавног објављивања препоруке за разрешење директора, али се са тим није сложила покрајинска влада. Директор није смењен, него је сачекао крај свог четворогодишњег мандата, и тај мандат му је истекао у јулу месецу. Изабран је нови директор, а Јовановић је сада саветник, што је у принципу у истом рангу са директором Института. Начелник ког сам пријавила, Марко Ерак, и даље је начелник и продекан на факултету. Супруга директора није више шеф катедре, али није смењена, него јој је истекао мандат.

Зорица Драгутиновић, општинска управа Велико Градиште

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Пријава је била у вези са прибављањем материјалне користи и корупције органа власти. У случајевима чишћења језера, запошљавања нових кадрова, одлагања чврстог отпада на туђој парцели без иједног документа. После су се појавиле две стамбено-пословне зграде без чисте документације. Прво сам пробала усмено, онда када више нисам са њима могла да изађем на крај са њима, саставила сам писмо од двадесетак страница и послала га председнику Републике, председнику Владе, првом потпредседнику Владе. То је било у октобру 2012. То исто писмо из кабинета премијера Дачића долази код председника општине на руке, а ја се жалим на његова недела. После тога настаје само такав проблем. Из кабинета Вучића писмо одлази полицији, а из кабинета председника Николића писмо поново враћају у општину да се општинско веће изјасни о томе.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

После разговора са пријатељицом. Она ми је препоручила да одем на сајт Агенције и да се пријавим

Како су на вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Када је требало да се потпише папир за то одлагање отпада, добила сам усмену претњу од председника општине и осталих. Била сам разрешена са места начелника за урбанистичке послове јер сам наводно била дисциплински неодговорна пошто нисам одговорила на неко одборничко питање на време, а ја сам одговорила и пре времена.

Прво сам се на смену са мог радног места жалила начелнику општинске управе, он је то одбио, рекао је да немам шта да тражим. Онда сам их тужила и добила на суду. Дисциплинска и суспензија на три месеца је повучена после тог суђења. За то време ја нисам више у свом одељењу него у одељењу опште управе. Тамо сам неко време заводила предмете, сада више ни то не радим. Психички сам врло попустила због тих ствари, седим у пријемној канцеларији за празним столом, немам ни компјутер ни основна средства за рад. Не радим ништа, апсолутно ништа. Биле су претње

да ћу да добијем отказ, покрећу се нови дисциплински поступци, кривичне пријаве против мене, јер ако постоје кривичне пријаве онда могу да ме суспендују на одређено време.

И полиција је доста умешана у то. Ја на пример одем код кумова, а они пошаљу мојој деци полицију на врата да се јавим дана тог и тог да дам изјаву као грађанин. Да ли је то било толико неопходно? Место је мало, сви се знају, могли су да ме позову телефоном, да кажу „Зоро, дођи“. Никад се није десило да се нисам одазвала. Оно писмо које сам слала изашло је на сајту Телеграф, нисам знала ни да постој те новине, после тога сам имала великих проблема. Хтела сам да их тужим, али су они рекли да имају право да објаве.

Како су ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде?

Покушавали су да ми дају отказ. Када сам од Агенције добила решење да сам узбуњивач начелник је писао Агенцији како није истина све што је тамо написано и да треба да знају да се против мене води више кривичних поступака. Мислим да је сада још горе, чак се колегиницама на пријемном одељењу брани да ја уопште било шта знам око било чега. Ја сам иначе докторант на Грађевинском факултету у Суботици и једном приликом сам тражила додатна средства која се и осталима дају без проблема, као неки кредит, они су рекли „Шта ће нама докторант?“ Контролише се сваки мој покрет, корак.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Мене су звали на разговор у полицију, разговор је трајао пет сати, требало је да појасним неке ствари да донесем документацију, али ја нисам доставила никакву документацију, јер немам право да изнесем из општине било шта. Рекла сам им да могу да им дам број предмета и да у том и том предмету можете да нађете шта вам треба од документације. У полицији су ме обавестили да се доста од тих ствари процесуира већ, а за остатак да ће бити. После тога сам добила документ од тужилаштва да се воде поступци, а и на порталу судова се види да су покренути поступци против одређених људи.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Бих, али се сад нигде не бих потписала, све бих поновила исто, али кажем, не бих се

Писмо сам послала Николићу, Дачићу и Вучићу. Из Дачићевог кабинета шаљу га председнику општине на руке, а ја се жалим на његова недела. Из Вучићевог кабинета писмо одлази полицији, а из Николићевог општини, да се општинско веће изјасни

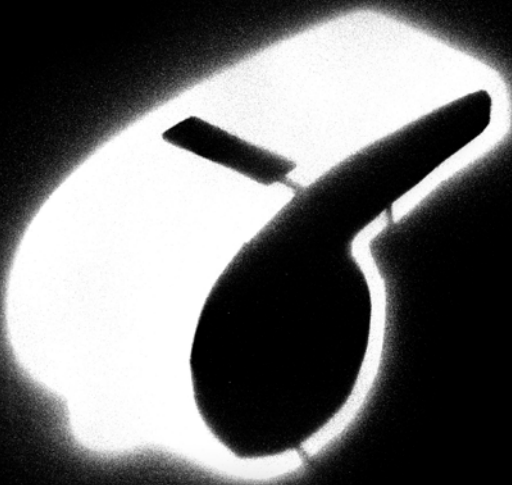
поново, они су реаговали релативно брзо, то је позитивно.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Ја сам у општинској управи дванаест пуних година, врло тешко ми пада што су то људи које ја познајем, с којима сам радила толико време, сад ти исти људи окрећу други лист, кажу, чекај да ти нађемо неку грешку, ти не заслужујеш да радиш уопште, треба само да седиш и да гледаш. Биће проблема ако узмем било чији предмет, пројекат. У емисији „Србија данас“ је изашло да је против Зорице Д, бивше начелнице одељења за урбанизам, покренута кривична пријава због злоупотребе службеног положаја. Прво, нико не зна о чему се ради, а све сам после доказала да нема никакве везе са животом

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он вас је разочарао?

Свако ко је прочитао моје писмо, а било је и у новинама, мада уопште не знам како је дошло до тога, сви су ме тапшали по рамену и рекли „Свака част, и ја бих то, ја бих овако, ево ти документа“. Али, све је то кратког даха. Десило ми се да ми колега каже да не сме да разговара са мном, да пређе на другу страну улице „јер ће имати проблема“. Притисак који људи доживљавају зато што мене познају је чудо.

Душан Косјер, Министарство животне средине

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Радио сам у Министарству животне средине, рударства и просторног планирања у време кад је на челу те институције био Оливер Дулић. Моје радно место било је републички инспектор за хемијске удесе у Војводини, у оквиру Сектора за инспекцију и надзор.

Пријава се односила на то да је власник једне фирме у Новом Саду радио са отровима треће групе у стамбеној зони без дозволе Министарства, а, како се испоставило, имао је заштиту неког из самог врха Министарства. Покрајинска инспекторка Мирјана Кастратовић и ја доказали смо да поменути криминалац ради без дозволе са отровима, а обмањивао је врло спретно Управни суд и градску инспекцију у Новом Саду јер је показивао да има дозволу за рад од Министарства животне средине. Међутим, дозвола је била за индустријску зону, а не за стамбену зону у Јосипа Маринковића у Новом Саду. Написао сам прекршајну и кривичну пријаву против њега 2009. године. Када сам, и поред препоруке министра и његове помоћнице да повучем пријаву, то одбио, пребачен сам на друго радно место.

Разлог због кога
сам писао пријаве
је што мени
закон налаже да
пријавим сваку
неправилност

Пребацили су ме из Новог Сада у Срем, на место инспектора са образложењем да је мој сектор у Новом Саду укинут, што није било тачно јер је на моје место именована миљеница помоћнице министра. У Срему сам писао кривичну пријаву против Родољуба Драшковића, власника фирме Свислајон, јер сам доказао да је испустио 7,5 тона амонијака у ваздух, а не сме ниједан грам јер је то отров треће групе. Добио сам све похвале начелника Сремског округа и тада смо спасли Сремску Митровицу.

Разлог због кога сам писао пријаве је што мени закон налаже да пријавим сваку неправилност.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

У Министарству животне средине су прво били одушевљени што имају инспектора који чита решења у целости и који се држи закона. Та еуфорија је трајала пола године, а онда је организован један састанак у Министарству без мог знања. Састанак је организовао управо тај власник фирме који је радио са отровима у стамбеној зони и тада је донета чудна одлука. Одлука је била да се за његове производе не пише „отров треће групе“ у комуникацији унутар Србије. Ја сам добио забелешку са тог састанка, а добио сам и сугестију са високог места да повучем прекршајну и кривичну пријаву коју сам претходно поднео против њега. Ја сам то одбио. Онда је требало да будем избачен из Министарства, али се министар Дулић бојао да не јавим новинарима шта се догодило, па су ме пребацили у Срем.

И у Срему сам, након поднете кривичне пријаве против власника Свислајона, добио усмену сугестију да повучем пријаву. Нисам је повукао и онда ме пребациуу на треће радно место, у мирније, канцеларијско Одељење за управљање и планирање. Ту сам био две године, а након избора у Србији, министарка Зорана Михајловић и њен помоћник су чули за мене и враћају ме у инспекцију. Враћен сам на место саветника, додуше не на место вишег саветника што је била моја позиција код министра Дулића.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Годину дана пре избора у Србији ја сам пријавио те неправилности ризикујући посао и положај. Агенцији сам се обратио у марту, априлу 2012. године. Међутим, ја сам тек у мају, јуну ове године од мојих колега из Београда сазнао да се могу обратити Агенцији за борбу против корупције за заштиту.

Како су Ваши надређени реаговали кад их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Не знам како су реаговали јер је на чело Министарства већ дошла нова гарнитура након избора у Србији. Ја сам се само прибојавао да су у Министарству остали неки људи из Дулићевог кабинета који не би желели да се вратим у Министарство.

Моји проблеми са поднетим пријавама су се наставили. Тих дана сам, поред заштите од Агенције за борбу против корупције, добио и захтев за покретање дисциплинског поступка јер сам наводно злоупотребио меморандум Министарства када сам тужио Прекршајни суд из Новог Сада. У ствари, обратио сам се Општинском јавном тужилаштву у Новом Саду јер ми Прекршајни суд није доставио првостепену пресуду у вези са случајем коришћења отрова у стамбеној зони. Доказао сам код Високог савета судства и Вишег прекршајног суда да су првостепену пресуду намерно послали на лажну адресу како не бих имао шансу за жалбу. Што се тиче тог прекршаја, ја јесам користио меморандум Министарства за тужбу против Прекршајног суда, али то није

приватни спор, ја сам то радио као инспектор.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Када је реч о случају у Новом Саду, имам сазнања да је одбачена моја прекршајна пријава, а власник фирме ослобођен захваљујући сведочењима моје бивше начелнице и бивше помоћнице министра. Првостепену пресуду ми нису доставили јер се плаше жалбе.

У случају одговорних из Свислајона, имам сазнања да је тужилаштво одустало од гоњења јер је недостајао један папир – фактура за испоручени амонијак, као и да су моји тадашњи шефови допринели да се та кривична пријава не обелодани. Та прича је стигла до тужилаштва у Новом Саду, Сремској Митровици и у Горњем Милановцу, одакле је један од одговорних за ту аферу.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Сигурно бих поново пријавио корупцију, јер ја се не бојим никога, мада нисам имао велику подршку.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Ја сам био председник општине Инђија, потпредседник Скупштине СФРЈ, члан Савезне комисије за стандардизацију у СФРЈ. Поред, дакле, најбоље биографије у Министарству, ја сам пребачен на место инспектора у Срему, ниже рангирано радно место, да би ме онда склонили и из инспекције са образложењем да сам обелодањивао неке информације новинарима, што није истина. То су ми приредили у августу, а у децембру сам се разболео од канцера и једва преживео.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Највише су ми помогле колеге са посла, из Министарства, цео тим из Одсека за хемијске удесе. Помоћник министарке Зоране Михајловић Хранислав Стојковић је такође стао на моју страну. Подржали су ме и грађани Новог Сада и Еколошки покрет Новог Сада. Помоћ сам очекивао од врха: од министра Дулића и његових помоћница, али је нисам добио.

Раде Цветановић, Институт за трансфузију крви Србије

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили? Како су на вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Писали смо прво нашим директорима, и правној служби смо се обраћали у вези са корупцијом и малверзацијама које су рађене. Поставили смо питања пре годину и по, али на та питања до данас нисмо добили одговоре. Постављали смо питања у вези са разним стварима. Док је Градимир Богдановић био генерални директор, купио је две машине, а после их је распродао за 27.000 долара или 37.000, не могу сад да се сетим, имам тачно папире. Причам вам укратко о многим стварима, на пример дуговања хотелима, годину дана не плаћају уопште хотелима, хотели неће да нас приме. Онда, дају плате главним техничарима који уопште немају више школе, плаћа им се прековремено. Четири хиљаде које је Министарство здравља наложило да се исплати свим здравственим институцијама бесповратно директорка нам уопште није исплатила, штавише дала нам је те четири хиљаде које смо ми отплаћивали на рате, као кредит. Ја имам папире и од једног синдиката где су и они постављали та питања али нико не одговара, једноставно руководство не жели никоме да одговори. Онда смо се ми обратили Агенцији за борбу против корупције пре отприлике три месеца. Сва та питања која смо проследили Агенцији су заведена и код нас у правној служби и прослеђена руководству, али одговора једноставно нема. Поставили смо и питање у вези са адвокатом кога је директорка унајмила да брани Институт, поред четири правника колико их ми имамо на Институту. Тај адвокат није добио ниједан спор.

Мене је чак лично прозвао начелник мог одељења Небојша Младеновић на састанку пред 30 људи да сам ја оговарао руководство на акцији која је одржана у Чачку. Ја сам онда на том састанку преддиректором и начелником који ме је прозвао и другим људима прозвао представника синдиката да каже да ли сам ја оговарао руководство. Он је рекао да нисам. И докторка Марија Димић је такође посведочила пред свима да нисам, ја сам рекао да ћу да их тужим. Ја сам тада лично питао директора Градимира Богдановића зашто ми се не одговара на питања, питао сам и правну службу. Они ћуте и заташкавају. Ако хоћете, слободно тражите од правне службе у Институту сва питања која смо ја и колега Трбојевић поставили и која су заведена и оверена у правној служби. Ни на једно питање нису одговорили. Конкретно, за нова потпитања која смо поставили, ако нам не одговоре у законском року, обавестићемо Буџетску инспекцију, обавестићемо Министарство здравља, чак ћемо обавестити и председника Владе и првог потпредседника какве се махинације раде и шта се ради.

Пре него што је изашло у новинама, ја сам отишао у правну службу и питао зашто фирма која је скидала кров није обавестила правну службу и начелника одељења за прикупљање и колекцију крви да би се склониле мајице које стоје горе, а чуо сам да је киша уништила хиљаду мајица. Притом, тамо стоје и документа правне службе која су од значаја за Институт. У правној служби су ми рекли да њих нико није обавестио да се скида кров како би благовремено склонили документа на сигурније место. Видећемо да ли ће нам одговорити на то питање. Те паре за адаптацију крова добили су наменски из буџета у августу, а они су тек у октобру почели да то раде када је била она велика киша и зато је дошло до тих поплава. То је страшно шта они раде. Чак се директорка хвали како има заштиту и како јој не може нико ништа. Чак су поставили људе по разним одељењима који немају више школе, а добијају плате као виши медицински техничари. Ја и Драган Трбојевић ћемо директорки да се обратимо да нам се доставе примања техничара. Конкретно, код Градимира Богдановића на одељењу где је главни техничар Вања Кујић, а нема вишу школу, имам информацију да прима плату од 70.000 динара, она има већу плату него лекар опште праксе. И сад их хвата нервоза јер треба да се пошаљу ове личне карте предузећа где треба да пише ко колику плату има, који су коефицијенти и слично.

Не могу да верујем да они тако постављају своје људе. Код нас се прима ко како хоће и шта директорка хоће, по политичкој линији и све остало.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Ја и колега Трбојевић смо се распитали, сазнали да има тај формулар, узели смо и попунили га. Кад смо почели да пишемо против директора ми нисмо ни имали заштиту, искрено да вам кажем ја и сада немам заштиту, али се не плашим. Показаће се, ако сам ја нешто лажно написао ја ћу да идем у затвор, а ако су они, нека они иду у затвор. Ја се не бусам да сам нешто заштићен, ја само постављам питања, имам двоје деце, све оно што сам покренуо, покренуо сам због моје деце. Ова фирма је на ниске гране спала откад су они дошли да воде политику. Не треба мени никаква заштита, ја хоћу само да правда изађе на видело и ништа више.

Како су ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Хтели су да нас преместе на друго одељење, али су тог дана добили решење од Агенције и поцепали то решење о премештају. Одељење колекције има 40 радника, а све је растерала главна

Хтели су да нас преместе на друго одељење, али су тог дана добили решење од Агенције и поцепали то решење о премештају

сестра колекције која не зна да узме крв. Све старије техничаре је отерала да би довела младе којима може да манипулише и који не смеју да јој се замере. Чуо сам да директорка скупља неке људе и да хоће да наместе да изгубимо ту заштиту, али су нам у Агенцији рекли да се не плашимо и да су против ње кривичне пријаве већ поднете.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Све оно што смо ми написали Агенција је проверила и шест кривичних пријава се води против директорке.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Опет све. Јер нећу да ова фирма пукне, да дођем у ситуацију да немам од чега да храним децу. И да је моја покојна мајка директор, опет бих све писао и против ње. Ми смо 450 милиона у губитку. Конкретно, ми немамо кесе, немамо те за узимање крви него они узимају из приватних лабораторија, плаћају да им донесу по хиљаду комада.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли? Ко Вам је највише помогао?

Од никога помоћ нисам добио. Знате зашто? Зато што се људи плаше јер су они завели такав терор, застрашивање и остало, тако да људи не смеју ништа да кажу. Опет вам кажем, ја и Трбојевић смо кренули у то писаније, а нисмо ни имали заштиту. Заштиту смо тражили зато што су људи у пролазу почели да нам говоре, да не чује нико „Она ће вама да спреми мућку, она ће вама ово, она ће вама оно“.

pištaljka.rs

Драган Трбојевић, Институт за трансфузију крви Србије

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Послали смо у првој тури 40 питања. Ако вам дам један пример, да је помоћник директора за медицинска питања човек који је смењен због три ХИВ инфекције пацијената. Био је директор и смењен је због те грешке по хитном поступку. Он сад пали и жари, он је сад директор за медицинско особље. Имао је приватну клинику, па је са своје клинике продао машину, а био је директор, продао је машине Институту за 32.000 долара, а да немају атест од министарства да можеш да их користиш. И плус, то је расходовано и бачено после четири или шест месеци. А колико су биле у функцији и да ли су уопште радиле, то нико не зна. Важно је да је он то проследио Институту. На основу ког тендера?! Ја не знам колико коштају нове машине и да ли су могле да се купе за те паре уместо ових половних које смо бацили после четири месеца. Ми смо у Агенцију однели 104 папира, они су после тога мени понудили место главног техничара колекције и да ми запосле ћерку. Ја сам то одбио и упутио у правну службу да ме то радно место не интересује. Жао ми је ове фирме која има традицију да овако пропадне, да спадне на ниске гране, да ми од следеће недеље већ немамо кесе за узимање крви, нешто што је основно, него на реверс узимају из Ниша. То је општи хаос овде. Нас интересује зашто се неко из Министарства не дигне да каже: „Ало бре! Како је могуће да функцију директора обавља неко са шест кривичних пријава“.

Она (директорка) је у свом мандату за две и по године запослила око 80 нових људи, углавном немедицинске струке. Ако верујете, код нас са средњом школом имају већу плату него лекари, а то су полтрони, увлакачи, цинкароши. Тражили су из буџета седам милиона на име камата за новац који се дугује добављачима, а у уговору не стоји клаузула о камати.

Како су на вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Ја сам написао пријаву за мобинг, а они мене казне месец дана условно за отказ. Главна

Ми смо у Агенцију
однели 104
папира, они су
после тога мени
понудили место
главног техничара
колекције и да ми
запосле ћерку. Ја
сам то одбио

сестра колекције против које сам поднео пријаву за мобинг је дала изјаву са којом ја нисам био упознат, а казнили су ме. Када сам тражио ту изјаву на увид, видео сам да је у 23 тачке слагала. Ја донесем документацију и демантујем све.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Нисмо ништа сазнали, ми смо отишли тамо јер нисмо имали више где.

Како су ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде?

Ништа нас не дирају, не ништа. Мада смо чули неке приче, имају своје људе, да имају нешто против нас и да треба да потпишу, али смо звали Агенцију и они су нам рекли да ништа не бринемо.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Агенција је све папире које смо ми доставили предала јавном тужиоцу.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Целог живота. И кад дође други, ако не ради у складу са законом ми би опет исто. Ми нисмо против ове директорке лично, него против њеног рада.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он вас је разочарао?

Има неки тим. Наш тим. Људи су укапирали да то што радимо не радимо у личном интересу или што желимо функцију. Ми смо рекли да нас то не интересује. Тако да су људи масовно почели да се окрећу нама.

Татјана Ђаконов, Завод за здравствену заштиту радника Нови Сад

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Навела сам дванаест-тринаест тачака. Прво, нестанак апарата. Набављен је офталмолошки апарат, ја сам била у тендерској комисији, била сам помоћник директора десет година, међутим директор је из ДСС-а, ту је почео мобинг и терорисање. Углавном, открије се да апарата нема, ту је био месец-два, они су га заменили за неки који нам није потребан. Случајно се после четири године открило да га нема. Тај апарат је продат ЈАТ-у, добављач је значи два пута продао апарат који је купљен из буџета града Новог Сада. Онда, покушај набавке за 21.000 евра исто из буџета Града апарата за лабораторију, половног, који је код нас био позајмљен од кума бившег директора. Они да узму 21.000 евра, а ми да то потпишемо. То све имам снимљено и послала сам Агенцији. Онда, пребацивање средстава за измишљена предавања члановима градског одбора ДСС-а, пошто је директор из ДСС-а, а прошли директор из СПО-а, они су заједно сада обојица као директори.

Прво сам пријавила фирми, па градском секретару, па пријавила полицији, па градоначелнику, па шефу одборничке групе СНС-а, и на крају Агенцији за борбу против корупције. Они су једини нешто предузели у смислу да су ми дали заштиту две године и да су поднели кривичну пријаву. Агенцији сам пријавила 15. јула ове године.

Како су на вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Ја сам то пријављивала лично директору, слала му дописе, све имам заведено и потписано. Била сам под страшним мобингом, довели су једну старију жену из ДСС-а која је полако почела да преузима моје послове иако имам правосудни испит и заступала сам Завод пред судом десет година. Док сам била на боловању, они су измислили радно место дипломирани правник које не постоји у систематизацији

Ишли су на
то да ја сама
дам отказ,
али ја нисам
хтела и тако
се борба
наставила

и када сам се вратила на посао, сменили су ме, смањили ми плату за тридесетак хиљада и исти дан ми дали упозорење о постојању разлога за отказ.

Како су ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде?

Директор ме не познаје уопште, то је прва промена. Четири наша професора, ја као правник и два професора са Машинског факултета смо држали предавања о заштити и безбедности на раду, одржали смо бар двеста предавања, у Београду и Новом Саду највише, а када сам се вратила на посао после боловања мени су забранили да предајем. Дали су тој адвокатици из ДСС-а која везе нема. Агенција је мене заштитила у смислу посла, али је директора разбеснела та тужба коју сам поднела због смене на друго радно место. Ишли су на то да ја сама дам отказ, али ја нисам хтела и тако се борба наставила. Сада сам на годишњем јер је тамо стварно неподношљиво.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Преко интернета, то ми је посао.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Агенција је моје пријаве предала Тужилаштву за организовани криминал које је случај проследио Вишем јавном тужилаштву у Новом Саду тако да они воде истрагу.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Бих, без пардона. Они су мислили да ја то радим из политичких разлога пошто имам доста пријатеља у ДС-у, као политички противник, затим да то радим због тога што нисам постала директорка, а ја нисам ни конкурисала

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Највише то злостављање ментално, подметање лажних папира, лажни записници са упрваног и надзорног одбора, скривање документације од мене, прављење уговора за које нисам ни знала. Мобинг по свим тачкама закона што постоје.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он вас је разочарао?

Нико. И градоначелник и градски секретар за здравство су били обавештени, све им је достављено, описано, али нису реаговали ни дописом да не би кршили коалициони споразум. То ми је усмено речено. Највише ми је помогла Агенција и удружење Србија у покрету. Они су на свом блогу објавили текст о том офталмолошком апарату.

Јелена Јанковић, васпитачица у вртићу „Дечија радост“, Лебане

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

У мојој пријави указала сам на злоупотребе и корупцију у установи која се односила на пријем великог броја радника, с тим што потреба за толиким бројем радника није постојала, а није постојало ни одобрење локалне самоуправе за пријем тих радника на неодређено време. Постојало је одобрење за пријем радника на одређено време и финансијска средства су уплаћивана за пријем на одређено време, а директорка их је на своју руку примила на неодређено. Тај број радника је око десет од прошле године до сада. Капацитет вртића се није мењао 35 година, а примљено је десет нових радника. Запослили су и нову сервирку која је супруга члана општинског већа. Примљен је и нови технички секретар која је у исто време и одборник СПС-а. Примљен је и син председнице управног одбора која је била директорка предшколске установе, али је смењена због злоупотребе положаја. Њен син је по занимању ветеринарски техничар који нема шта да тражи у вртићу. Он је примљен на место возача, иако већ постоји возач који је возио једна кола, а сада су купили и нови ауто који вози њен син. Ми смо мали вртић, нама нису потребна два службена возила. Тај други возач је, колико сам ја упућена, сада референт.

Моја мајка, која је такође узбуњивач, прошле године се у вези са овим обратила управном одбору, а затим смо се обратиле председнику општине, то је било пре седам-осам месеци. До данас нисмо никакав одговор добиле. Тражиле смо и Буџетску инспекцију да дође да преконтролише, али нико није реаговао. Ни Министарство финансија није реаговало иако смо се и њима обраћали. Једино Агенција за борбу против корупције. Од њих смо први пут добиле неку назнаку да можда негде постоји правда и да треба да се боримо за тако нешто.

Како су на вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Могу да кажем да нам није било лако, као ни сада што нам није лако. Директно, очи у очи ми није било прећено, али сам чула приче да ће бити неког премештања. Што се тиче тог, да кажем малтретирања, мени се онемогућава стручно усавршавање ван установе. Ја као васпитач имам обавезу да постигнем одређени број бодова који се добијају на семинарима, а ни на један нисам могла да одем откад је ова директорка ту.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Сазнала сам преко интернета.

Како су ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Осећам се много боље, сигурније, осећам да сам заштићена. Скоро сам имала састанак на којем била и директорка, било јој је толико криво и толико је била бесна. Не знам колико је она упућена у то шта сме, а шта не сме. Сада очекујем реакцију. Баш тај дан кад је био састанак, почела је да прича како ће доћи просветни саветник, просветни инспектор, како ће он да испита како раде сви васпитачи. То могу можда да повежем са тиме да ја имам стаус узбуњивача, да је у питању нека освета, реваншизам. На то ме једино асоцира. Мени се не исплаћују ни путни трошкови на које имам право кад присуствујем седницама или стручним активностима, иако постоји налог инспекције рада, али то се не поштује.

Осећам
се много
боље,
сигурније,
осећам
да сам
заштићена

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Агенција ме још није обавестила да ли је по том питању нешто истражено, али ја верујем да ће они то испитати јер ти наводи нису наивни. Најбоље би било да се пошаље једна буџетска контрола на републичком нивоу којс би то испитала. Све то постоји документовано, асамо треба неко да се заинтересује.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Поново бих пријавила. Сад имам неку сатисфакцију, јер сам добила статус узбуњивача. Још већу сатисфакцију бих имала кад би се све то из пријаве истражило.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Свима је преко главе, али се сви не усуђују да пријаве, јер се плаше многи људи, знају да ће бити шиканирани и малтретирани и онда им је боље да ћуте, да гледају, а да не пријављују. Ево сад се већ прича, директорка је пробила буџет, биће отпуштања радника. Шта мислите да ли ће бити отпуштени они који су сад примљени или они који можда нису по вољи директорке?

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он вас је разочарао?

Разочарали су ме сви они којима смо писали и који се уопште нису заинтересовали да погледају о чему се ради и који се нису упростојили ни да одговоре.

Никола Матић, Министарство енергетике, развоја и животне средине

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Пријавио сам сумњу на корупцију. Дато је једно решење о сагласности на студију о процени утицаја на животну средину по мени на незаконит начин. Студија није садржала сву потребну документацију. Без обзира на то, дата је сагласност и, пошто се то понављало неколико пута, сматрао сам да треба то да дигнем на виши ниво. Неке ствари су се понављале, а није требало. Једноставно, нисам био спреман више да ћутим и да пуштам да се тако ради, поготово што су то моји предмети. Сматрам да ће ипак донети нешто добро. Морам да верујем. Пријава је била у августу ове године. прво сам пробао да пријавим овде у Министарству, од помоћника министра па даље, међутим то није наишло на неки одговор, тако да сам онда поднео и Агенцији.

Како су на вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Ако ме питате да ли је било негативне реакције, није.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Преко интернета и разговора са људима. Отишао сам на њихов сајт, обавестио се на тај начин и прикупио документацију која је потребна.

Како су ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Обављен је један разговор прошле недеље где су ми рекли да су они упознати са чињеницом да сам добио статус узбуњивача, све је било коректно. Није било никакве одмазде.

Једноставно,
нисам био
спреман више
да ћутим и
да пуштам да
се тако ради,
поготово што
су то моји
предмети

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Агенција сада ради по својим овлашћењима. Колико сам ја схватио, у току је процедура. Узели су неке изјаве од учесника, ја сам сад написао одговор на то пошто су ме обавестили.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Наравно, за овакве ствари.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Нисам имао потешкоће.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он вас је разочарао?

Конкретно, за ту пријаву није била потребна нека помоћ нарочита, пошто је мој предмет баш био у питању.

Александар Милосављевић, Специјална болница „Сокобања“

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Ја сам то први покренуо 2008. године, па смо онда наставили да се боримо преко синдиката. У међувремену сам постао председник синдиката и то сам и данас. Био сам помоћник директора Специјалне болнице „Сокобања“ за лечење плућних болести, само три месеца 2007. и 2008. године. Нисам могао више да издржим када сам видео о чему се ради. Сад сам интерниста у коронарној јединици. Тражили смо да нам директорка покаже колика су јој лична примања, а четири синдиката су наставила да инсистирају да нам се доставе те информације. Ступили смо у законски штрајк и носили смо беџ на коме пише „Синдикати Штрајк“. Друго, постоје неправилности у спровођењу јавних набавки. Дошао сам, на пример, до документа о набавци лексана, чија је цена 631 динар, а болница га набавља за 1132 динара. Такође, један кревет код нас кошта 625 хиљада, а не може да прође на врата, већ мора да се развали да би се унео у просторију. Треће, директорка доноси одлуке сама, без консултовања стручног савета. Едукација нам је укинута, а на семинаре иде само директорка и подобни људи. Било је ту још злоупотреба: преко рачуноводства директорка је пребацивала новац са синдикалног на општи рачун, па онда људима враћала новац кроз плате. Осим Агенције за борбу против корупције, обраћали смо се Министарству здравља, Заштитнику грађана и Поверенику.

Главни мотив је био то што смо видели да се велика количина новца троши нетранспарентно. На пример, код нас се више пута кречи зграда, а тај посао увек добију исте приватне фирме. Такође, набавка здравствених уређаја, ултразвука. Наручују се искључиво преко једне фирме, то се плаћа много, а за тај новац не добијемо квалитетну опрему. Од 20 до 50 милиона динара не знамо где је отишло из наше фирме.

Добили смо упозорење пред отказ, па суспензију. Да није Агенције да нас заштити, не знам шта би било

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

То је био ужас. Били смо претрпани послом, док је председник Управног одбора седео и читао новине. Директорка је тражила од пацијената да пишу тужбу против доктора, онда су нам стизале лажне пријаве, па су нас приводили и у полицију. Не добијамо слободне дане, годишњи одмор, могућност да одемо на едукацију.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Обратили смо се за заштиту права синдикату у Београду, они су се заузели за нас да нам све то правно регулишу.

Како су Ваши надређени реаговали кад их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Добили смо упозорење пред отказ, па суспензију. Да није Агенције да нас заштити, не знам шта би било. Неки људи су добили отказ, па већ два пута враћани на посао.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Истраживала је полиција, али се то заташкава. Локална полиција долази код директорке на ручкове и брифинг. Инспектори се плаше да јој се не замере. Против директорке је поднето 38 кривичних пријава, што јавних, што анонимних. Када инспекција дође, оду на ручак са директорком, онда им она издиктира шта да напишу и они оду. Платила је из буџета и две казне, једну од 20.000, другу од 180.000 динара зато што није одговорила на захтеве за приступ информацијама од јавног значаја.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Поново бих пријавио, јер сам тако васпитан. Живим на селу, поштено, нисам купио диплому као појединци.

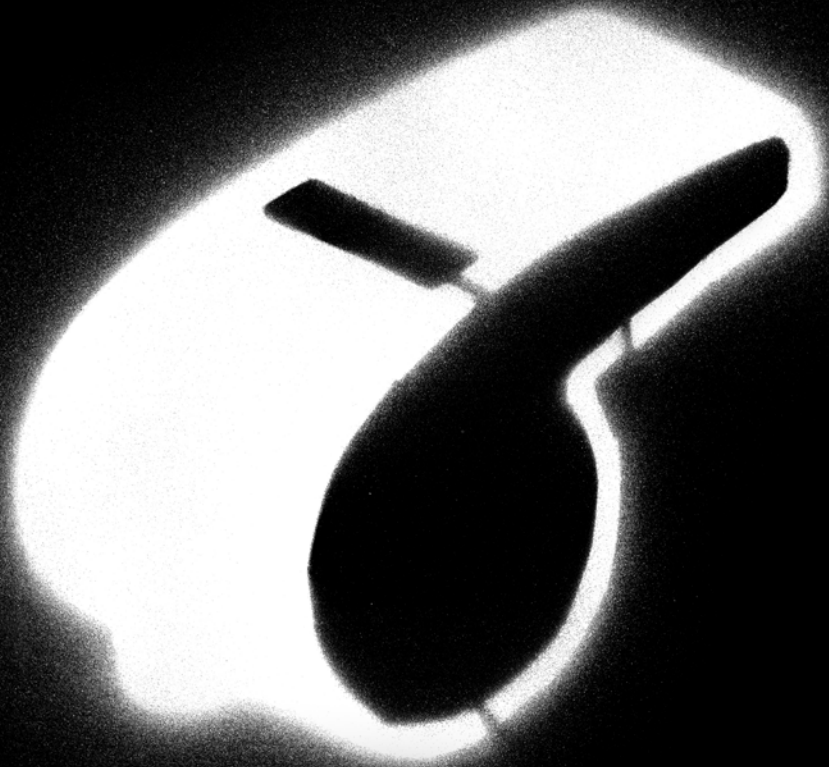
Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

У болници је уведен видео-надзор, али не због пацијената, већ због нас. Мери нам се време и контролишу нас куда се крећемо, чак и када идемо у тоалет. Онда, забрањено нам је да улазимо у поједине просторије: у лабораторију и микробиологију. Колеге смо, а не смемо на послу да разговарамо, што је апсурдно.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Помогао нам је Синдикат „Солидарност“ у Београду, повереник Шабих и Агенција за борбу против корупције. Заменик министра здравља нас је јавно подржао и рекао да ће да упозори министарку на махинације које се догађају код нас. Подршку нам је дао председник општине и све странке у Сокобањи, сем СНС-а који су нам дали неку немушту подршку због тога што су неки чланови СНС код нас у Управном одбору.

Са друге стране, секретар у Министарству здравља је након разговора са директорком постао њен велики заштитник. Након тога, отишао је на разговор са једним од наших штрајкача и скинуо му беџ са ревера. Ту се види да ова прича сеже много даље од Сокобање, до Министарства здравља. Такође, иако смо захтевали, нису нам омогућили да разговарамо са министарком здравља.

Чедо Миљковић, професор у школи, Краљево

Коју врсту корупције сте пријавили, коме и када? Због чега сте то урадили?

Пријавио сам малверзације приликом полагања ванредних испита за мотористе и трактористе и издавање сертификата за рад у шуми. Криво се ко колику дневницу има, ко ће да буде испитивач. После тога, одмах сам пријавио Агенцији за борбу против корупције шта се дешава. Не знам тачно датум када сам пријавио, можда 2011. године. Пријавио сам јер не волим неправду и нисам могао више да гледам шта се у школи дешава. И раније су неке моје колеге пријављивале корупцију у нашој школи, па ми је тешко пало и то што су они угњетавани. Заиста не волим крађу и не знам зашто би се крало.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Мене по тој конкретној пријави нико није угњетавао, али било је угњетавања када нисам гласао на реизбору за тадашњег директора. Постављено ми је питање како ја то нисам гласао за њега, зашто, како је он мене увредио. Ја сам објаснио да сам имао избор да гласам за кога желим. Након тога, директор ме је питао како не знам да ценим све што је он за мене учинио, јер ми је давао слободне дане због здравствених проблема које сам имао у породици.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Од пријатеља и колеге из школе сам сазнао да корупција може да се пријави и да се тражи статус узбуњивача.

Како су Ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неки врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Мени никада није стављено до знања да неко зна да ја имам статус узбуњивача, бар не на неки директан начин. Никад ми то није речено, нити ме је неко угњетавао. Са свима на послу разговарам пословно. Ја нисам имао никаква лоша искуства, једино што нисам добио ове године разредно старешинство, једино ако су хтели на тај начин нешто да се освете, тиме ми је умањена плата за пет одсто, али не знам да ли је разлог за то пријава корупције.

Биле су надлежне институције које су контролисале рад школе, али ја нисам упућен шта се контролисало. Агенција нас обавештава сад шта се дешава

Да ли су ваши наводи о корупцији истражени?

Мислим да у мору неких случајева малверзација и корупције, само је један део обухваћен неким истрагама, други тек треба да буде. Све је то у неком процесу, али нема никаквих пресуда, нема одговорних. Све је то у неком повоју. Видим да су почела и нека суђења, рочишта. Биле су надлежне институције које су контролисале рад школе, али ја нисам упућен шта се контролисало. Агенција нас обавештава сад шта се дешава.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Поново бих пријавио корупцију. Нисам имао неких битних последица. Мене је то више емотивно погодило и уништило, него што се плашим да ће нешто да ми се обије о главу у смислу губитка посла. Знам да је оно што сам пријавио истина. Емотивно ми је најтеже пало то обраћање од стране директора у ком он мени набија на нос што сам узимао слободне дане због женине болести. Ипак, не постоји ниједан колега са којим ја не говорим. Не постоји нико с ким сам се ја свађао.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте тражили помоћ, а он Вас је разочарао?

Највише су ми помогле колеге које су такође пријавили корупцију. Такође, и наш председник синдиката ми је помогао, он је знао све те прописе и обавестио ме о мојим могућностима.

Марко Павловић, редовни професор Правног факултета у Крагујевцу

Коју врсту корупције сте пријавили, коме и када? Због чега сте то урадили?

Пријавио сам продају испита за услуге и за новац. Имао сам документовани доказ о продаји испита за гласове на изборима. То је пријављено Тужилаштву за организовани криминал. Корупцију сам пријавио зато што желим да живим у нормалној земљи, зато што имам децу. Моја ћерка студира Правни факултет и ја хоћу да она буде правник, а у корумпираној земљи она не може да буде правник професионалац него грађанин другог реда или корумпирани правник.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Пре пријаве о продаји испита ја сам Универзитету пријавио плагијат некадашње помоћнице Министра просвете и спорта Емилије Станковић и тако спречио њен избор у више звање. Моје указивање на плагијат било је повод да се против мене покрене напад на свим пољима. Студенти су хушкани против мене, писали су некакву петицију у којој су ми замерали „да подгревам атмосферу из афере 'Индекс'“. Покренули су и кампању на Фејсбуку са сликом песнице и са поруком да се отера професор Павловић. После тога су покушали да ми сместе да сам ја плагијатор. Измишљотина о томе да сам наводно ја плагијатор објављена је у on-line часопису Факултета и чак окачена на огласну таблу. Због ове измишљотине поднео сам кривичну пријаву, на коју тужилаштво није реаговало, као и приватну кривичну тужбу (али је писац измишљотине годину дана избегавао суђење, а онда је умро).

Затим је декан (који је оптужен да је, између осталог, полицијском истражнику продао испит за 500 евра) издао једно саопштење у коме сам нападнут и као научник и као наставник и представљен као човек који ради против свог народа, државе и цркве. Због веза оптужених са високим црквеним достојанственицима, ово бескрулозно саопштење декана „индексовца“ чак је преузео сајт Патријаршије СПЦ. На Суду сам тражио заштиту због лажи изнетих у саопштењу, али је нисам добио, па то саопштење и даље стоји на сајту Факултета. Ипак, под претњом утужења, саопштење је скинуто са сајта Патријаршије СПЦ.

У међувремену, мој асистент, који је био пред докторатом (сада др Зоран Чворовић), добио је отказ. Онда су ми „индексовци“ довели сарадника по њиховом избору, чија се улога састојала у томе да ме у свакој прилици провоцира и руга се мом научном опусу пред студентима. Следећи корак је био довођење, само за моја два предмета, некомпетентног тзв. гостујућег испитивача, кога су месечно плаћали 500 евра нето. „Гостујући испитивач“ је имао обавезу да се једанпут

у испитном року само физички појави на писменом испиту, иако су моји испити увек усмени, уз извлачење питања. Преко тог „гостујућег испитивача”, оптужени у афери „Индекс” су, у последње три године, продали неколико стотина испита из предмета које сам ја двадесет година држао.

Преко своје студентске организације „индексовци” су обавештавали студенте да ће њиховим члановима „гостујући испитивач” уписивати оцене без полагања испита и да нема разлога да похађају наставне активности код мене. На овај начин „индексовци” су хтели да ме оставе без студената, што би они тумачили као разлог за отказ. Уз ово, они студенти који су хтели регуларно да полагају завршни испит код мене, морали су да плате 1500 динара да би их ставили на мој испитни списак.

Такође, приликом студентских анкета, „индексовски” студенти су, уз плаћање (од 200 динара па навише) „изнајмљивали” студенте који су ме оцењивали са „кечевима” на анкетама. На предавања су ми слали неке битанге да ме провоцирају. Сазнао сам и да су имали посебан план да ми наместе сексуално узнемиравање неке студенткиње. То им није пошло за руком јер је од тада моја жена почела да иде на Факултет са мном, ишла је чак и на предавања.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Ја за могућност добијања статуса узбуњивача нисам ни знао, него сам Агенцији пријављивао корупцију којој сам био сведок. Мени статус узбуњивача није дала тадашња директорка Агенције Зорана Марковић, већ Драго Кос, саветник у Агенцији. Са њим сам ступио у непосредан контакт и он ми је рекао да ће моји наводи, један свежањ докумената који сам ја назвао афера „Индекс 2”, бити предмет озбиљног поступања тужиоца за корупцију и организовани криминал. Међутим, једино што је успео да издејствује је да добијем статус узбуњивача. Дуго нисам ни знао да имам тај статус. Дали су ми статус узбуњивача, али ме нису одмах обавестили.

Дуго нисам
ни знао да
имам тај
статус. Дали
су ми статус
узбуњивача,
али ме
нису одмах
обавестили

Како су Ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неки врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Моји непосредни руководиоци постали су бивши притвореници (од најмање 6 месеци) којима су политички заштитници као сатисфакцију дали да воде Факултет док им се одуговлачи суђење. То може само у Србији. У Немачкој онај коме се суди за кривично дело почињено на послу не може да се врати на посао док се не заврши суђење, не може нигде да ради тај посао. А код

нас су оптужени у афери „Индекс“, којима је суђење у току, враћени на државни факултет што је невероватно. Њих је полиција ухватила, снимила их камером, и то су докази необориви, а то је заташкано, још увек нема осуђених. Људи који су оптужени за фалсификовање исправа и продају испита су сада добили факултетску архиву у руке. Они је сада „чешљају“ и „сређују“.

На моју пријаву о незаконитом уписивању оцена од стране „гостујућег испитивача“, министар просвете Жарко Обрадовић је послао две инспекторке на Факултет које су уместо испитивања пријављеног случаја мене малтретирале пуна два сата да бих прихватио њихову тезу „што је било, било је“ и да пријаве за корупцију које сам поднео „треба да заборавим“.

Да ли су ваши наводи о корупцији истражени?

Против оптужених у афери „Индекс“ које сам ја пријавио за нова кривична дела, тужилаштво није покренуто ниједан поступак. Иако сам поднео писмене необориве доказе, позиван сам у полицију да наводно дајем додатна објашњења о писаним доказима. Очигледно се радило о малтретирању подносиоца пријаве, да би ме ућуткали за убудуће. Уосталом, код нас не важи законска правда већ телефонска правда. Неко окрене телефоном и нареди да се по кривичној пријави не поступа.

Уопште, полицијски службеници у афери „Индекс“ су углавном добро одрадили свој посао, иако су пронашли само неких 150 кривичних дела продаје испита. Да је полиција имала одрешене руке, она би пронашла неколико хиљада продатих испита. Слично је и са фазом „Индекса 2“, с тим што у овој фази истрага није ни отворена. Мени, и поред тога што знам за барем неколико кривичних дела, не пада на памет да их пријављујем са именима актера у овој бесудној земљи. Питам се шта може да уради whistleblower кад су заташкани беспрекорни необориви докази које је прикупио полицијски иследник Томислав Спасић.

Прошло је скоро седам година, а крај монтираном процесу у афери „Индекс“ није ни на видику. Требало би поднети кривичну пријаву против судије због основане сумње да је она у овом поступку направила низ кривичних дела, као и због тога што су јој за неке оптужене случајеви застарели, па ће порески обвезници морати да плаћају милионске своте одштете. Треба имати у виду да сви путеви корупције воде у аферу „Индекс“. Јер, индексовци су продавали испите са планом да направе „државу у држави“, тј. да имају своје људе од саобраћајних полицајца, судија, тужиоца, па све до највиших државних функционера. У томе су несумњиво успели, што показује ток суђења.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Не знам да ли бих опет пријавио корупцију. Ја бих се најрадије иселио из ове земље. Сумњам да у овој земљи постоји здрав сегмент друштва, а нарочито власти, који би инстински хтео да друштво спашава од најцрње рђе и отрова који се зове корупција.

Шта Вам је било најтеже у процесу кроз који сте прошли?

Најтеже ми је пало то што су ми „индексовци“ малтретирали ћерку, а ја нисам могао да је заштитим, а заштиту јој нису пружили ни тужилаштво, ни суд. На несрећу, она је две године била студент овог Факултета и преживљавала је такав терор од „индексоваца“ и њихових студентских бандита, какав нико нормалан не би никоме пожелео, а камоли примерној девојци која је и поред свих недаћа остварила просечну оцену од скоро 10. Довољно је рећи да је неколико месеци добијала претње путем телефона или мејла да ће бити пребијена, крвава, а тужилаштво је одбацило више кривичних пријава. Полиција је ухватила пошиљаоце морбидних порука мојој ћерки, али је цео случај заташкан зато што се радило о двоје индексоваца.

Због злостављања, моја ћерка је морала да пређе на Правни факултет у Београду, али „индексовци“ и ту имају пријатеље преко којих се свете мојој ћерки која је и сама „звиждач“.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте тражили помоћ, а он Вас је разочарао?

Највише су ми помогле ћерка и супруга. У једном тренутку, као помоћ изгледала је петиција коју је потписало 110 студената због „нерегуларности“ испита код „гостујућег испитивача“. Али, на њу ни Министарство просвете, а ни Агенција, нису реаговали. Морам да поменем да ми је посебно значила подршка пок. професора Љубише Рајића, који је у свакој прилици дизао глас против заташкавања афере „Индекс“ и због предаје Правног факултета на управу оптуженима.

Живео сам у илузији да имамо иоле пристојне и независне судије и тужиоце. Такође, био сам у заблуди да је Агенција за борбу против корупције оно што јој име каже. Међутим, она то није. Она је фантомски орган који гута паре пореских обвезника за сејање малге и бацање прашине у очи.

Најзад, Министарство просвете, на челу са Жарком Обрадовићем, се показало и доказало као најтврђи заштитник оптужених за најгнуснији криминал у просвети.

Момчило Цветковић, републички ветеринарски инспектор, шеф ветеринарске инспекције за Јабланички округ

Коју врсту корупције сте пријавили, коме и када? Због чега сте то урадили?

Као запослен у Министарству пољопривреде, на месту шефа ветеринарске инспекције за Јабланички округ, по службеној дужности сам пријавио неправилности у раду у смислу недовољне контроле намирница животињског порекла, али и незаконито наплаћивање издавања докумената – уверења о здравственом стању животиња, докумената о регистрацији животиња и њиховом обележавању. Као службено лице ја сам о пропустима прво обавестио Министарство пољопривреде и бившег министра Душана Петровића и надлежне управе. Министру сам слао дописе три пута. О пропустима који су се дешавали на републичком нивоу почео сам у континуитету да обавештавам надлежне органе још 2009. године. Мотив који сам имао да пријавим незаконите радње, је тај што је то био мој посао за који добијам плату.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Док још нисам постао шеф ветеринарске инспекције, пријавио сам неправилности, али тада сам знао да се оне дешавају само у Бојнику. После моје пријаве надлежним органима, напредовао сам и постао сам шеф ветеринарске инспекције. Међутим, када сам наставио да пријављујем, уследили су насртаји на мене од стране Управе за ветерину и ја сам смењен. То је било у јуну 2011. године. После тога сам упутио жалбу Жалбеној комисији Владе Републике Србије која је донела одлуку да се то решење одбацује. Али ја још увек немам решење о томе на ком радном месту радим и ко ми је шеф. Решење о поништавању моје смене од стране Жалбене комисије добио сам у септембру 2011. године, а онда су се напади на мене наставили. Био сам малтретиран на радном месту, али не само ја већ и моја супруга. Чак су насрнули и на моју децу, када су 11. новембра дошла код мене кући три службеника, један од шефова Управе за ветерину Зоран Маринковић, шеф ветеринарске инспекције Нишког округа Иван Лозо и човек који је дошао на моје место, шеф ветеринарске инспекције за Јабланички округ Богдан Петровић.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

После моје смене, обратио сам се Жалбеној комисији Владе Републике Србије, Управном суду, Заштитнику грађана, Врховном касационом суду, Уставном суду и Агенцији. Агенцији сам се обратио тражећи решење за своју ситуацију. Тражећи могућност како да се заштитим, на сајту Агенције сам видео да је објављен правилник о заштити узбуњивача. То се таман временски поклопило. Ја сам смењен у јуну 2011. године, правилник је изашао у јулу 2011. године, и ја сам се њима обратио у августу. Статус узбуњивача сам добио тек 5. априла 2012. године.

Како су Ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неки врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Када сам добио решење да сам узбуњивач, после тога није било напада на мене. Међутим, ја сам статус чекао скоро годину дана. У тих годину дана десили су се бројни напади на мене. Такође, ни пошто сам добио статус узбуњивача ја нисам добио решење о запослењу. Све што имам је одлука Жалбене комисије да је решење о мојој смени поништено, али нисам добио решење где сам распоређен. Тако да тренутно Јабланички округ има два шефа ветеринарске инспекције и обојица примамо плату, али ја радим без решења. Откако сам враћен на посао, Министарство пољопривреде је извршило три систематизације, али мени још увек није дато никакво решење. Вршено је и неко оцењивање где сам ја оцењен ниским оценама, али то оцењивање је нерегуларно јер ако се не зна ко ми је шеф, како да се зна ко ће да ме оцени.

Такође, у поступању Агенције у мом случају постоје две фазе. Када сам пријавио корупцију, на челу Агенције је била Зорана Марковић. Тада нисам био задовољан брзином њихове реакције. Наиме, корупцију сам пријавио у августу 2011. године, а статус узбуњивача сам добио у априлу 2012. године. Чини ми се да и Правилник налаже да Агенција треба брже да реагује у случајевима када је угрожен јавни интерес. У мом случају радило се о незаконитом плачкању сељака. Када је дошла нова директорка, и однос Агенције према мени се променио. На све што сам им пријављивао они су брзо реаговали, на пример када ми је Министарство одузело службени аутомобил, али и то када сам оцењен најнижим оценама – јер је то фактички припрема терена за мој отказ.

Када је дошла нова директорка, и однос Агенције према мени се променио. На све што сам им пријављивао они су брзо реаговали

Да ли су ваши наводи о корупцији истражени?

Ништа није урађено по мојој пријави. Због тога сам ја поднео и кривичну пријаву Тужилаштву за организовани криминал 5. новембра 2012. године, и од њих сам добио одговор да

се ради по мојој кривичној пријави. Људи које сматрам одговорним не само што нису кажњени, већ су и награђени. Зоран Мићовић који је био директор Управе за ветерину, сада је постао саветник. Сви остали су унапређени, само сам ја био смењен. И дан данас сам ја правно без посла, јер немам решење.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Ја сам корупцију пријавио у склопу својих службених овлашћења, а за свој посао ја примам плату. Нисам ништа ја ту погрешно, само сам небригом и корупцијом највиших државних органа постао жртва. Да сам нешто слагао или погрешно урадио, Министарство пољопривреде је требало да покрене дисциплински поступак против мене. Мени се чини да је велика ствар ако неко каже да постоји основана сумња да су двадесет година сељаци у Србији плачкани, или ако кажем да се незаконито извози на стотине хиљада грла стоке, или да се намирнице недовољно контролишу, онда је то стварно требало неко озбиљно да истражи. А да ли бих поново био узбуњивач? Па, ја другачије не знам да радим. Ја сам само радио свој посао за који сам био плаћен и дошао сам до података да је угрожен јавни интерес грађана Србије и морао сам да реагујем. И, да, вероватно бих опет прошао кроз све кроз шта сам пролазио.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Најтеже ми је било да се правно организујем. Како нисам стручњак за право, било ми је тешко да похватам све конце и да поставим темеље како ћу да се браним. Морао сам да се консултујем и са адвокатима. Због обављања свог посла, ја сам смењен и сада се борим за свој посао. Како још немам решење, ја сам се обратио Врховном касационом суду који се прогласио ненадлежним и онда сам поднео жалбу Уставном суду 12. марта ове године и чекам одговор.

Петар Илић, Градска управа града Зрењанина

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Ја сам запослен у градској управи града Зрењанина, а 2010. године постављен сам за начелника Службе за послове обезбеђења и помоћно-техничке послове. Преузимањем дужности од мог претходника, уочио сам нека кривична дела. Информисао сам градоначелника, а он ми је рекао да пријавим полицији, што сам и урадио. Ради се о кривичном делу несавестан рад у служби, а према мојим прорачунима штета по буџет Града Зрењанина већа је од два милиона динара. Полиција је на моју пријаву извршила потребне провере. Уочио сам да је у укупном периоду од четири године осам месеци и десет дана мој претходник користио службено возило и омогућио још седморици колега да исто то чине тако што су сваког дана одлазили са осам службених возила кући са посла и долазили ујутру са посла тим аутомобилима, а сваког првог у месецу се појављивали заједно да приме накнаду за путне трошкове. То је чињено супротно Правилнику о коришћењу службених аутомобила по коме начелник градске управе одобрава на писмени захтев коришћење службеног возила радницима градске управе. Радници за које сам утврдио да су користили службена возила нису упутили захтев начелнику управе, те нису имали писмена одобрења. Такође, уочио сам да су колеге из јавних набавки и финансија са мојим претходником спроводили велики број набавки мале вредности, а све је то било урађено у складу са законом. Постављали су такве критеријуме да само један понуђач може да их испуни, јер је та комисија која је себи присвајала новац констатовала да само један понуђач има исправну понуду. Установио сам да су јавне набавке које сам ја вршио у периоду од 2010-2012. године биле од 300-800% јефтинеје него за 2009. и 2010. годину. У питању су десетине милиона динара.

Ја сам завршио Факултет безбедности, а пословима безбедности бавим се 33 године. Где год сам радио, када бих уочио корупцију, ја сам пријављивао. Нисам пријавио корупцију да бих напредовао, добио сам посао начелника и приликом примопредаје дужности видео да ту нешто није у реду.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Смењен сам са места начелника службе 9. јула 2012. године, а на моје место је постављен управо онај кога сам ја пријавио и који је признао да је пет година возио службени аутомобил, како сам утврдио, 528 пута је противзаконито користио ауто. Ја сам добио посао референта за противпожарну заштиту и заштиту на раду. Тада мој пакао почиње. Он почиње да ме шиканира,

пресликано из Закона о злостављању на раду. Не дозвољава ми да радим свој посао и не укључује ме у процес рада. Поднео сам писани захтев за заштиту код начелника, а начелник се после осам месеци удостојио да ми каже да се обратим суду и да он мисли да ту нема елемената мобинга. И дан-данас породица и ја пролазимо кроз пакао. Доставио сам 24. априла писани извештај Агенцији за борбу против корупције где сам навео и доказе за то шта преживљавам на послу и до данас немам одговор од Агенције.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Тек у децембру 2012. године отворио сам сајт Агенције за борбу против корупције и видео правилник за заштиту лица која су пријавила корупцију, а 28. децембра затражио заштиту од Агенције. У јануару добијам статус узбуњивача и био сам јако задовољан јер нисам знао да неко у овој земљи штити лице које је пријавило корупцију.

Како су Ваши надређени реаговали кад их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Само три дана након што сам затражио заштиту од Агенције, 31. децембра, Градско веће на дневном реду је имало промену систематизације у циљу реформе Градске управе и у том предлогу осам радних места је било изостављено. Коалициони партнери нису прихватили ту одлуку, иначе бих ја остао без посла.

Ја сам захвалан Агенцији на овој заштити, али има нешто друго, мени се људи смеју по ходницима. Кажу: „Пријавио си, и шта сад“? Ми узбуњивачи би требало да учествујемо у изради тог закона о узбуњивачима, а не само људи из законодавног одељења. Ми имамо искуства са тим и претрпели смо пакао. Требало би да будемо пример другима како би се људи ослободили страха да пријаве корупцију.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Полиција је реаговала на моју кривичну пријаву. Након провере свих података, свих осам радника признали су да су возили службене аутомобиле и наплаћивали путне трошкове. Рекли су да им је то начелник дозволио усмено. Епилог ове приче у тужилаштву је следећи: нема кривичног дела јер Градска управа нема правилник који забрањује да радник узме службени аутомобил по

Доставио сам 24. априла писани извештај Агенцији за борбу против корупције где сам навео и доказе за то шта преживљавам на послу и до данас немам одговор од Агенције

завршетку радног времена и користи га, а онда наплати путне трошкове. Ја сам онда написао притужбу на рад заменика тужиоца који је ту моју пријаву одбацио. Тужилац ми је онда рекао да штета није два милиона, већ 486 хиљада динара. Значи, тужилац је признао да је буџет оштећен, додуше, за мању суму, али нема правилника који то забрањује. Намеравам да упутим Апелационом суду у Новом Саду притужбу на тужиоца, јер ми је нелогично да се штета констатује, али није нико крив.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Ја сам веома огорчен, пријавио бих ја поново корупцију, није то проблем, али јесте проблем када нас Агенција остави тако на цедилу. Жао ми је што све до децембра нисам знао за Агенцију, нигде то није било објављено.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Годину и по дана идем на посао и не добијам никаква задужења. Мој садашњи начелник попуњава извештаје о повреди на раду уместо мене и потписује се на тим извештајима. Тако да имам неспорни доказ да он мене заобилази и не даје ми ништа да радим. Упорно пишем извештај сваког месеца да ништа не радим и нико се није удостојио да ме пита због чега. Начелница градске управе ми каже да не може да ми помогне, али ја се онда питам због чега је њена плата 150 хиљада динара ако не може да помогне. И када сам радио у затвору у Зрењанину, успео сам да од 20 хиљада марака у минусу 2001. године доведем до тога да је затвор био 76% самофинансирајући. Онда сам постао проблем у Србији јер није било јасно како то само зрењанински затвор зарађује милионе марака од 28 затвора у Србији. Министар Зоран Стојковић је тада у једној телевизијској емисији рекао да затвор не може да буде профитабилна установа. Онда су ме пребацили у Падинску скелу, одатле у Ниш и тамо сам био одвојен од породице. Што поштеније радим, горе пролазим.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Од начелника градске управе сам очекивао помоћ. Обраћао сам се и градоначелнику, па сам помоћ очекивао од председника Скупштине општине. Начелник округа је једини који ме је позвао и рекао да зна за проблем, али да не може да помогне јер није надлежан за то. Онда сам се обраћао републичком омбудсману, а омбудсман ми је послао допис да се за злостављање на раду обратим суду. Очекивао сам и да ће мој извештај прочитати неко у Агенцији за борбу против корупције.

Радомир Ћириловић, руководиоцац службе за безбедност и здравље на раду, обезбеђења и хигијене у ЈКП „Пут“, Нови Сад

Коју врсту корупције сте пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Корупцију сам прво пријавио синдикату, али како наши синдикати служе за туршију, лук и купус, од те пријаве није било ништа. Обратио сам се и Инспекцији рада, којој сам пријавио кршење Закона о раду. После сам и медијима достављао разне информације да бих се на крају обратио и Агенцији за борбу против корупције, са доказима, то је било у 2011. години.

Пријавио сам крупне ствари. Наиме, када је на чело нашег предузећа дошло ново руководство 2008. године, знатно је смањен обим посла у предузећу ЈКП „Пут“ Нови Сад. И то на тај начин што смо ми добијали посао на тендеру због референци, кадрова, машина и свега, а онда су приватне фирме радиле посао, јер се ново руководство договарало са приватним фирмама које су онда били подизвођачи. Такође, открио сам и афере око изградње Сомборског и Суботичког булевара, то су два велика булевара, две најозбиљније инвестиције у претходне четири године. ЈКП „Пут“ је конкурисао код Завода за изградњу Града као инвеститора, али када је наша понуда била најповољнија, онда је наш директор Предраг Радмиловић позван да се хитно врати са годишњег одмора и да измени понуду, повећањем цене. Са првобитном ценом ми смо покривали све трошкове и имали зараду од 10%. Штета за предузеће због промене понуде била је око две милијарде динара.

Сматрам да правилник Агенције ништа не ваља, да је само формалног карактера, јер овде људи уопште нису заштићени

Пријавио сам и запошљавања по партијској линији, где су запошљавани људи без знања и компетенција, који нису у складу са систематизацијом и отворана су радна места која предузећу не требају. Корупцију сам пријавио јер се целог живота борим против друштвених аномалија,

по природи сам такав. Нисам могао више то да гледам. Такође имао сам и обавезу да пријавим корупцију јер сам био руководилац службе која брине о радницима, дакле одговоран за све што се радницима дешава. Такође сам и као председник Удружења за заштиту потрошача „Просперитет“, које штити између осталог и потрошаче комуналних услуга, имао обавезу да реагујем на аномалије у мом окружењу.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

По мојој пријави упућеној Агенцији за борбу против корупције, у ЈКП „Пут“ је дошла нека врста инспекције, надзора. Одмах ми је речено да ћу бити смењен. И био сам смењен и дислоциран. Добио сам анекс уговора на ниже радно место, на радно место средње стручне спреме, референт за ИСО стандарде, а то радно место није постојало раније у систематизацији. Смањили су ми плату и наместили да седим у канцеларији преко пута директора. Са мноштем у канцеларији је седео саветник директора, по струци квалификовани возач. Његов посао је био да ме шпијунира, што је класичан мобинг. Нисам добијао никакве радне задатке, а на моје бивше радно место је примљена по страначкој линији жена која је по струци технолог за прехрану и која ништа није радила. После тога, ја сам се поново обратио инспекцији рада. Инспектор је наложио да будем пребачен на адекватно радно месту у складу са мојом стручном спремом и искуством, а директор је кажњен са 50.000 динара. Не знам да ли је то икад плаћено. Директор је донео анекс Правилника о систематизацији, где измишља ново радно место – виши стручни референт за информациони систем за које је захтевана виша стручна спрема и ја сам ту премештен. Плата ми је и даље била смањена за неких 20.000 динара. Око годину дана сам трпео мобинг и на крају сам покренуо судски спор за мобинг. Жао ми је што ће накнада штете за мобинг да оштети раднике, јер ће то бити по њиховим џеповима, а неће бити наплаћено из џепа директора.

У међувремену сам добијао и разне претње. Кад сам добио решење од Агенције за борбу против корупције да сам узбуњивач, већ је био написан предлог за мој отказ. Трпео сам и велику изолацију од стране запослених. Они у фирми нису смели да комуницирају са мном, иако су ме ван предузећа сви поздрављали.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Природа мог посла је да пратим доношење закона и измене закона, директиве ЕУ, и друге позаконске акте везане за безбедност на раду. У то се упулиће неколико закона, Закон о раду, Закон о здравственој заштити, о мобингу, и други прописи. Тако сам претражујући одређене законске прописе, а уз помоћ интернета сазнао за правилник о заштити узбуњивача. Дакле, у питању је самоинформисаност. Месец дана пошто је изашао правилник, послао сам захтев. Раније сам пријављивао корупцију синдикату и медијима, али медији уопште нису хтели да пишу о томе.

Када сам дошао до доказа о промени понуде за два булевара, позвао сам један новосадски

лист и једној новинарки сам упутио све доказе о малверзацијама и она ми је обећала да ће све бити објављено на насловној страни. Међутим није ништа објављено, по речима новинарке, уредник је стопирао причу јер је власник листа рекао да је претходну ноћ на рачун легло више пара него што би тираж донео.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Када сам се обратио Агенцији, захтевао сам да пословање предузећа испита Државна ревизорска институција. Нажалост, тресла се гора, родио се миш. Неки представници ДРИ из Новог Сада су запослили неке своје рођаке у ЈКП „Пут“, па су кривична дела третирана као прекршај. Нико није одговарао, чак су и награђени. Бивши директор је добио посао у електрани, а председник управног одбора Јанко Веселиновић сада је народни посланик.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Иако ништа није урађено и кривци се не налазе у затвору, ја бих поново пријавио корупцију. Сматрам и да правилник Агенције ништа не ваља, да је само формалног карактера, јер овде људи уопште нису заштићени.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Никакву помоћ нисам добио. Једино су ми помогли појединци из стручних служби који су ми помагали око сакупљања докумената и који су ми давали материјалне доказе. То су поштени службеници из књиговодства. Имао сам коректну сарадњу са Агенцијом и господином који тамо ради, извесни Шкундрић. То је било коректно. Међутим, мислим да Агенција још увек не служи сврси. Поготово мислим да је парадоксално да нико не одговара за криминал, неколико милиона евра је покрадено, а донете су само неке прекршајне пресуде. Веома сам незадовољан радом ДРИ. Моје мишљење је да институције у Србији неће још дуго заживети.

Славко Милошевић, Термoeлектрана „Костолац“

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Радим у предузећу Привредно друштво ТЕ-КО Костолац. Предузеће је 2001. године откупљивало земљиште од мештана, склапани су споразуми са власницима парцела ван суда, па се цена земљишта кретала у неким случајевима десет милиона динара по хектару. То је било могуће јер је то урађено вансудски. То је било 2001. године и још увек није био донет Закон о експропријацији. Земља је откупљивана због угља који се вадио за термoeлектрану „Костолац“, а касније, један део и за Виминацијум. Некима је два пута исплаћивано за исто земљиште. У читаву причу уплетени су и вештаци који су вероватно у неком сродству са људима из правне службе предузећа. Људи су добијали огромне суме за земљиште јер наводно имају засаде, који у стварности не постоје или их има јако мало. Ипак, вештаци су тврдили да засади постоје. То сам пријавио полицији и полиција је урадила свој део посла. Када сам отишао на разговор у јавно тужилаштво, судиница ме питала ме зашто ја још тамо радим када оптужујем фирму. Обратио сам се Државној ревизорској институцији, па тек онда доставио податке Агенцији за борбу против корупције пре око осам месеци.

Људи ме често питају како то ја мислим да и даље радим у том предузећу када сам пријавио руководство, као да је ово комунистичко време

Дошао сам до ових докумената јер се прича тиче мојих родитеља. Док су мојим родитељима за земљиште исплатили судски, другима је исплаћено мимо суда, а путем договора. Тако би се они договорили да земљиште вреди 10 милиона динара по хектару као да је ово Холивуд, а стварна цена је око три хиљаде евра по хектару.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Оптуживали су ме да сам заустављао радове и да ме је наводно снимила камера. Онда је мој непосредни директор доставио извештај да сам радио последња два месеца и да ту нема ничег спорног. Имао сам два, три састанка код директора где ме је вређао. Ипак, нисам мењао радно место у фирми.

На суду правници из предузећа су покушали да тај случај представе као грађанско-правни спор. Међутим, тај споразум има важност и он је извршна исправа и не може да буде грађанско-правни спор. Да је ово правна држава, и правници у фирми којих има десетак и вештаци би морали да одговарају. Међутим, правницима суд чува леђа.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

За Агенцију сам сазнао преко телевизије и после нашао сајт на интернету.

Како су Ваши надређени реаговали кад их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Знам да су шефови чули да сам добио статус узбуњивача. Једном ме је један од њих питао ко ме је малтретирао, па сам заштићен у фирми. Ипак, не могу да кажем да сам угрожен, мада притисака има. Не знам колико ми значи заштита Агенције, ја некако и даље мислим да руководиоци уколико желе, могу да ми дају отказ.

Када је Агенција звала правну службу, правници су рекли да је све урађено у складу са законом. Ја се само питам који је закон у питању.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Полиција је истраживала, и један наредник ми је рекао да је установљено да су неким људима плаћали за земљиште мимо суда, док ја тврдим да је 500 мештана добило накнаду мимо суда.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Поново бих пријавио и тек ћу пријавити, само чекам.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Када сам то пријавио, био сам на провери код директора. Знам да су проверавали моје дипломе да их случајно нисам купио. Трудим се да будем редован на послу да не би имали основа да ме избаце из фирме.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Нисам ни тражио помоћ људи у предузећу. Пошто се знамо годинама, директор ми је само рекао да се припазим. Људи ме често питају како то ја мислим да и даље радим у том предузећу када сам пријавио руководство, као да је ово комунистичко време.

Слободан Маринковић, инспектор Полицијске управе за град Београд

Коју врсту корупције сте пријавили, коме и када? Због чега сте то урадили?

У полицији сам почео да радим 2003. године, у међувремену сам завршио вишу школу, сад сам завршио и високу, а практично све време радим као инспектор на сузбијању општег криминалитета. Почео сам да истражујем дивљу градњу у Раковици, то је генерално велики проблем на тој општини, а кад је грађење без грађевинске дозволе пре неколико година уведено у закон као кривично дело почели смо то да истражујемо, ми група, па је онда било да не сме да се ради, и остао сам само ја.

Шефови ми нису дозволили да истражујем дивљу градњу, па сам, тако да кажем, заратио са шефом и начелником. Кад бих рекао да има нека дивља градња, шеф би ми рекао „То нас не занима, то ради инспекција“. Онда ја позовем тужиоца и кажем: „Има то, то и то“ и он ми каже да изађем на лице места, да урадим увиђај и да зовем грађевинску инспекцију, јер је њихов записник потребан као доказ. Ја одем поново код шефа, кажем да имам налог тужиоца, он каже да не могу да идем. Ја му кажем: „Напишите ми да не могу“, а он онда каже да идем. И сваки посао који смо урадили у последњих годину дана је био добар, нигде нисмо погрешили, све је било дивља градња.

Једна зграда је била од 500 квадрата, то смо зауставили. Зауставили смо и градњу велике пословне зграде од 2.500 квадрата која је грађена са фалсификованом документацијом, две стамбене зграде, од којих је за једну општина дозволила да се заврши, и зграду на којој смо дивљу градњу зауставили у фебруару, а они су наставили да раде иако је била постављена трака. Сад је то хотел. Обавестио сам туристичку инспекцију да тај хотел ради без грађевинске и употребне дозволе, и речено ми је да ће то бити прегледано.

Сви ти пројекти вреде бар пет милиона евра и у њих су умешани људи из општине. Само им ја сметам да заврше своје зграде, можда сам ја луд, а можда сам их стварно зауставио. Нико ми није директно нудио паре, али јесу ми индиректно нудили 20-30.000 евра да престанем да радим.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Да нисам поднео Агенцији за борбу против корупције захтев за заштиту, ја данас не бих

Сигуран сам
да ћу, кад
прође још
годину дана
колико имају
обавезу да
ме задрже
на послу,
добити отказ

био у Раковици, већ у Чукарици, склонили би ме. Почеле су да стижу и анонимне пријаве против мене. Сектор унутрашње контроле је по тим пријавама почео да испитује моју имовинску карту да виде шта ја поседујем. Ја и моја жена смо дали преко двадесет изјава око свега – и Сектору унутрашње контроле, и Првом одељењу, и Другом одељењу, нема коме нисмо. И то траје годину дана, а почело је тачно кад сам написао прву кривичну пријаву.

Фирма моје жене је раније изградила једну зграду у Раковици, са свим папирима, а мој таст је пре него што сам ја почео да радим у Раковици, изградио два локална незаконито. Он је то после легализовао, платио таксу... У то време су сви радили тако. Немам ја проблем да они истражују мене, али дајте да видимо шта је са ових пет зграда које сам ја истражио.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

На интернету сам сазнао за правилник о узбуњивачима. Прво сам отишао у Савет за борбу против корупције у Влади Републике Србије. Како нико није реаговао, а моја пријава је садржала све доказе, онда сам чуо да постоји и Агенција за борбу против корупције. Пошто од Савета никад нисам добио повратну информацију, са сајта Агенције скинуо сам обрасце и лично предао све попуњене формуларе. После сам звао да питам под којим бројем је заведен мој предмет и замолио сам их да га ураде по хитном поступку. После три дана позван сам на разговор и обавештен сам да ћу добити статус узбуњивача по хитном поступку.

Како су Ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Сви моји надређени су били обавештени од Агенције да сам ја добио статус узбуњивача – и мој шеф, и начелник београдске полиције Стеван Бјелић, и директор полиције. И поред тога, начелник Управе криминалистичке полиције у Београду Дарко Сенић ми је уручио решење о премештају на Чукарицу. Ја сам га упозорио да имам заштиту као узбуњивач и да не могу да ме преместе, а он ми је рекао да морам да примим решење и да морам да будем пребачен. Ја сам онда обавестио Агенцију и написао жалбу Жалбеној комисији Владе. Та жалба није ни стигла до Владе, а начелник београдске полиције је поништио решење.

Ја ником нисам рекао да сам узбуњивач све док нисам добио решење о премештају, што је било пола године касније. Решење да сам узбуњивач сам добио у новембру или децембру, да бих шест месеци после добио решење о премештају. По решењу сам распоређен у полицијску станицу Чукарица, на место инспектора за рад за малолетницима, за које је иначе неопходан сертификат који ја немам. Тако би ми било онемогућено да радим било шта.

Ни сада ми не дају да радим, не дају ми задатке, шеф ме игнорише. Тако да сам сигуран да

ћу, кад прође још годину дана колико имају обавезу да ме задрже на послу, добити отказ.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

У тужилаштву све стоји, ништа се не ради. Знам да је Агенција писала директору полиције, и ништа им нису одговорили. Они питају једно, ови одговарају друго. Знам да је Агенција тражила и од Општине Раковица да се изјасни о дивљој градњи, а из општине је одговорено да „не знају“ где је пословна зграда од 2.500 квадрата.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

У Раковици је стварно Дивљи запад, мало ми је мука од свега. Нешто радиш, а ништа се не мења, човек изгради огромну зграду преко пута општине без дозволе и нико га не дира. Али, не бих ја стао, борим се.

Ко вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Задовољан сам поступањем Агенције и брзином реаговања. Да није било Агенције, ја бих сигурно био премештен чим сам почео да истражујем незакониту градњу те велике пословне зграде.

Светлана Јовановић, Комесаријат за избеглице, саветник за остваривања права повратника и примарни прихват по реадмисији

Коју врсту корупције сте пријавили, коме и када? Због чега сте то урадили?

Запослена сам у Комесаријату за избеглице и миграције Републике Србије, а пријавила сам сумњу на корупцију у Центру за азил у Боговађи, да се узима новац од азиланата, како за издате пријаве одсуства, тако и за наплату смештаја. Пријавила сам неправилности у раду самог управника Центра за азил Стојана Сјеклоће. Реч је и о непотизму, јер је Стојан Сјеклоћа рођак нашег комесара Владимира Цуцића. Он није водио рачуна ни о здравственој заштити и терао је азиланте на принудан рад. Једног азиланта је и малтретирао, два дана га је изгладњивао, а трећи дан га је терао на тежак физички рад.

Прво сам обавестила претпостављене, али када су они кренули мене да нападају, обратила сам се и Агенцији. Корупцију сам пријавила због људских мотива, ја то заиста нисам могла да гледам. У једном моменту у шуми су се налазила деца и једна трудница која је после 25 дана живота у шуми завршила у болници у Ваљевоу, а места у Центру за азил је било. После тога стварно више нисам као човек могла да не реагујем.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

О проблемима Центра за азил у Боговађи прво сам усмено обавестила заменика комесара, да би он то пренео комесару. После тога ми је речено да ми више нема места у азилу. Промењен ми је посао и ставили су ме у једну затворену канцеларију за реадмисију која се налази на аеродрому, што не припада мени ни по стручности ни по систематизацији, јер је то радно место за средњу стручну спрему. После тога сам се ја обратила Агенцији и добила сам статус узбуњивача.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Када сам схватила да ми прети одстрел, све своје снаге сам предала у сопствену одбрану. Тако сам и сазнала сам за Агенцију за борбу против корупције и пронашла формулар за узбуњиваче. Колики страх сам осећала говори и то што када сам се попуњавала формулар за узбуњиваче на

сајту Агенције, чак сам и погрешила, па су ме из Агенције звали. То говори о томе колико сам се плашила да ћу да добијем отказ.

Како су ваши надређени реаговали кад их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Статус узбуњивача је спречио само мој отказ, али ја и даље радим под сталним стресом. Надређени су ми и даље исти, а чак и кад оду размишљам да ли ће да дођу неки нови који ће опет на крају да ми дају отказ. Осећам се веома лоше, већ годинама нигде ван фирме не идем, ни на једно усавршавање, ни један посао додатни ми није дозвољен, само узак круг послова обављам, и једноставно не осећам се као потпун радник који може да да много више. Стално гледају када ћете да направите неку грешку, и да вас прозову. Стално сам у одбрани. Чак су успели и да окрену све моје колеге против мене, са наводима да сам ја желела да уништим Комесаријат за избеглице и миграцију. Цела прича је тако осмишљена да би се заштитио један човек који запослене подмићује што дневницама, што напредовањима, што становима, а ја сам дежурни кривац.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Ја сам случај пријавила Вишем тужилаштву у Ваљево, доказе сам полако састављала и достављала. Нешто од докумената сам слала са посла, нешто сам се сналазила од куће. Судија ми је рекао да ће то бити предато Републичком правобранилаштву. Шта се даље дешавало, не знам. Знам да је Комесаријат доставио и своју неку одбрану.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Иако сам мајка двоје деце, и значи ми да останем на послу, ја бих да ми се поново деси ова ситуација опет пријавила корупцију. Само што бих сада све боље одрадила, узела бих неку изјаву од азиланата и одвела их да сведоче. Мада, питање је да ли би то ишта помогло. У овој земљи не знам колико би и чист доказ био доказ.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу који сте прошли?

Након што сам службеном белешком обавестила о неправилностима у раду Центру за азил, комесар је испитао управника центра. Међутим, после тога сам ја била жртва силних подметачина. Чак сам и око две недеље лежала на психијатрији због свега тога.

Статус
узбуњивача
је спречио
само мој
отказ, али
ја и даље
радим под
сталним
стресом

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Мислим да реаговања институција нису довољна. Узбуњивач може да да много више уколико му се то омогући. О стању узбуњивача и шта им се све дешава, знамо само ми, јадни узбуњивачи, који су прошли један овакав пакао. Заштита коју нуди Агенција није адекватна заштита. Сматрам да би узбуњивачи требало да буду више заштићени.

Валентина Крстић, Казнено-поправни завод у Нишу

Коју врсту корупције сте пријавили, коме и када? Зашто сте то урадили?

У Казнено-поправном заводу у Нишу запослила сам се 2008. године. Чим сам препознала симптоме пропадања, морала сам да реагујем. Налазила сам се на челу управне производне јединице завода и видела сам како та јединица може да функционише. О томе сам обавестила прво моје руководиоце, који су ми рекли да то што сам њих обавестила са мене скида одговорност. Ја ипак нисам желела да будем на челу привредне јединице која тоне. У Нишу, од те привредне јединице живи око 100 породица, дакле око 400 људи. Ја једноставно нисам хтела да се то упропасти. Видела сам како би то могло веома успешно да функционише, да можемо добро да радимо и хтела сам да се борим за то. Зато сам пријавила разне малверзације које су се догађале, прво директору управе, затим и бившој министарки правде Снежани Маловић.

Министарки сам се обраћала два пута, да би после тога је дошао надзор који није имао жељу да изврши увид у документацију. И пре мене су запослени пријављивали малверзације које су се дешавале у заводу, али су сви који су пријављивали добијали отказе. После сам се обратила и полицији, јавном тужилаштву, невладиним организацијама и Агенцији за борбу против корупције.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Надзор који је дошао након моје пријаве, обавио је прво разговор са мном. Разговор је трајао од подне до седам увече. Тај разговор сам доживела као претњу јер је ишао у правцу да ја не поседујем доказе, да са њима ништа не могу да докажем. Такође ми је прећено да могу да изгубим породицу, посао и све остало. Без обзира на то, ја нисам попустила и још једном сам се обратила министарки и полицији. Полицији сам се обратила како би се сачували докази, јер су мени одузели сву документацију. Међутим, након тога су покренуте дисциплинске пријаве и ја сам прошла низ непријатних ситуација. Било ми је веома незгодно више од годину дана. Плашила сам се сваког дана, више сам се плашила подметања, него да ћу да останем без посла.

У јулу 2012. године, полиција је дошла са пријавом да су неки службеници намерно оштетили Завод. То је била акција у којој је неколицина радника требало да добије отказе и кривичне пријаве, а који нису били криви. Тај дан сам неочекивано дошла на посао јер сам била на годишњем. Изнела сам полицији доказе, и спречила акцију у којој је требало да настрадају они који нису били криви.

Два дана након тога склоњена сам са места начелника, и постављена сам за шефа комерцијале, што није моја струка. Ја сам машински инжењер по струци и могу да водим производњу јединицу, али да водим комерцијалу и јавне набавке једноставно не могу. То је био јако клизав терен за мене. На пример, добијем задатак да извршим набавку сточне хране, а јавне набавке су у току. И тако се нађем у двострукој замци, с једне стране ако не поручим, стока на економији нема шта да једе, а ако поручим кршим закон.

Бранили су ми и да контактирам са другим запосленима. Вршили су притисак на друге запослене у заводу да не контактирају са мном. Оштетили су ми аутомобил. Слали су ми поруке да ћу да изгубим породицу и дете, веома је непријатан осећај када се то дешава. Претње сам пријавила полицији. Једно недељу дана полиција је вршила неку контролу, али касније се то стишало, под образложењем да то нису биле претње. Немоћно се осећате када се нађете у систему који не жели да вам помогне.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Када су покушали су да ми одузму доказе, ја сам се прво обратила полицији, како би се докази о малверзацијама сачували. Обраћала сам се, додуше само усмено, и јавном тужиоцу Гордани Тепавац, коју сам замолила за помоћ да сачувам документацију која је доказивала велике малверзације. Она ми је рекла да може да ми помогне само уколико је документација дата починиоцима малверзација, дакле онима који би имали разлог да униште ту документацију. Такође ми је поручила да је управникова слободна воља коме ће да да на чување документацију, и да ја ту не могу ништа, да треба да ћутим. Онда сам се обратила Центру за људска права у Нишу и Бироу за друштвена истраживања (БИРОДИ). Они су ми помогли и морално и практично, те ме упутили на Агенцију за борбу против корупције.

Како су Ваши надређени реаговали када их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Статус узбуњивача сам добила две недеље пошто сам упутила захтев за заштиту. То је било 12. јула 2012. године. У том периоду се ништа није променило. И даље сам била изложена страшном притиску, па сам се поново обратила Агенцији. Без обзира на то што сам била заштићени узбуњивач, нападавали су ми дисциплинску одговорност и суспендовали су ме истог дана. Како су моју ситуацију знали и Повереник и Заштитник грађана, и ОЕБС је пратио корупцију у земљи, сви они су се састали још истог дана код новог министра правде, и сутрадан сам враћена на посао. Само сам један дан била под суспензијом. Такође су и неки намештеници који су ми помагали у сакупљању доказа отпуштени, да би остали заћутали.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Основно тужилаштво је без икакве истраге одбило све моје наводе, под изговором да нема доказа и да суд нема основа за покретање оптужби. Кажем без истраге, јер ја нисам била позвана ни на разговор као сведок, нити сам позвана да доставим доказе, које сам поседовала. Зато слободно могу да кажем да тужилаштво није ни спровело истрагу. Сви надзори и ревизори рекли су да није било малверзација. Када се то десило, ја сам министру послала неке од доказа које сам поседовала и тада је почело да се одмотава клупко. После тога је смењен управник, добили смо новог управника. Мислим да је сада тужилаштво покренуло неке истраге, али само по питању неких ствари.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Вероватно бих поново пријавила корупцију. То је нешто што је јаче од човека. Оно што сам ја видела, колико је ту подметања, прљавих прича... Без размишљања бих поново пријавила, али бих се сада много боље организовала и била бих лукавија. Вероватно бих благовремено прикупила много више доказа и сачувала их. Овако мислим да то све иде много теже. Људи немају храбрости и снаге да се изборе са корупцијом. Мени то смета на личном плану, али с друге стране, имам срећу што сам обезбеђена. Мој супруг ради и ја не остајем на улици, све и да добијем отказ. Немају сви ту срећу, многи издржавају своје породице и морају да мисле пре свега на њих.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Најтеже је било што у целом систему није било жеље да се казни корупција, што су сви пробали да ме убеду да то једноставно није битно, да треба пре бити добар с колегама, а не бити поштен и коректан и професионалан. Убеђивали су ме да је небитно то што је неко оштетио државу, завод за неких милион, пет, петнаест милиона. Такође ми је веома тешко што су кажњавани они запослени који су ми помагали да скупим доказе о малверзацијама. Било ми је јако тешко што ни тужилаштво ни полиција нису желели да се баве мојим случајем.

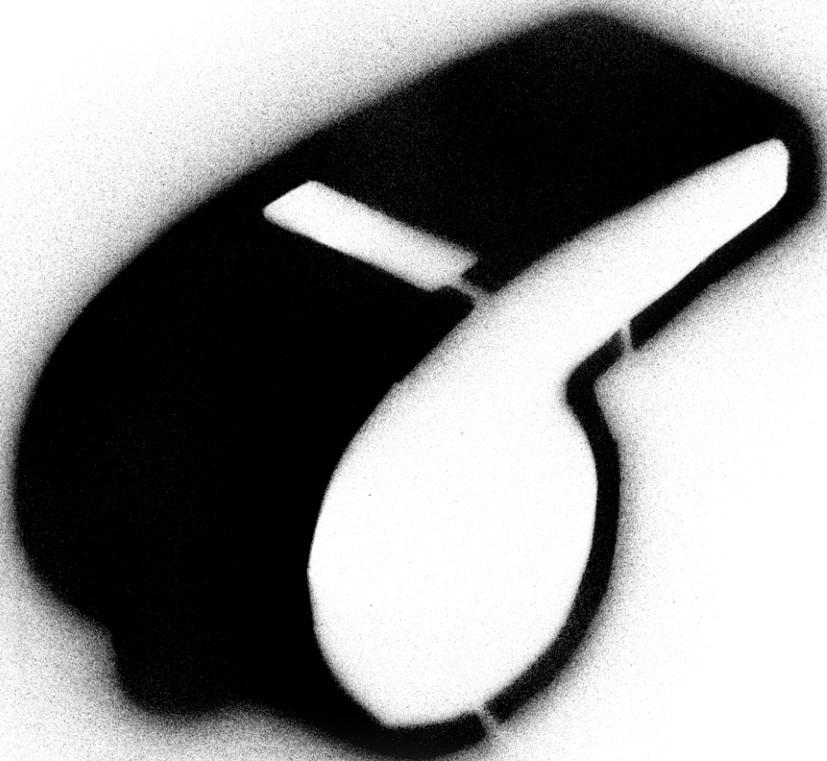
Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Највише су ми помогли Центар за људска права и Повереник за информације од јавног значаја. Мислим да су ми они баш пуно помогли. Њима сам се обраћала када ми је било јако тешко, консултовала сам се с њима и када добијем неки задатак од претпостављених који би могао да

Без обзира на то што сам била заштићени узбуњивач, напаковали су ми дисциплинску одговорност и суспендовали су ме истог дана

ми дође главе. То ми је много значило. Такође задовољна сам и радом Агенције за борбу против корупције. У таквим ситуацијама значајно је да пронађете још бар три особе које мисле као ви.

Разочарали су ме и тужилаштво и полиција. Ја сам написмено тражила од полиције да се заштите докази, али они су доказе доставили тадашњем управнику и рекли – „Погледајте шта ради ваша службеница“. Такође сам незадовољна и како су реаговали министарство и надзорни органи, а разочарали су ме и судски вештаци. Имам и доказ како је судски вештак лажирао извештај.

Жарко Вукмировић, Народни универзитет „Божидар Аџија“

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Због коалиционог аранжмана који је Демократска странка имала са Либерално демократском партијом, на чело установе из области образовања и културе „Божидар Аџија“, чији је оснивач Општина Врачар, постављен је кадар ЛДП-а Ратомир Анђелковић. Ја сам тада радио као комерцијални референт. Први облик корупције који сам пријавио је уступање простора фирме ЛДП-у за разне активности, без надокнаде. Ја сам био формално задужен за изнајмљивање простора, а према Закону о Агенцији за борбу против корупције, коришћење ресурса општине у партијске сврхе је инкриминисано. То уступање простора се дешавало мимо мене, директор ме није обавештавао о томе, али су ми колеге јављале да је у другој смени тог дана био гост Чедомир Јовановић. Ако узмемо у обзир ценовник да 3000 динара по сату кошта галерија, а 5000 сала, то је онда сасвим пристojна сума. Било је ту много више уступања и изнајмљивања, али ја сам пријавио оно што је могло бити доказано.

Затим, пријавио сам случај реконструкције Велике сале. Тај посао је био крајње нетранспарентан, Управни одбор у коме сам ја био представник запослених није био обавештен о томе, нити добио било какав извештај о том послу. То је изгледало као неки договор са људима из Општине Врачар да се опере неки новац, будући да по реалној процени радови нису коштали три милиона и двеста хиљада динара нето, колико је општина уплатила. Када сам дошао до тендерске документације, било ми је јасно да су набавке фингиране. На пример, две фирме су понудиле исту цифру од, на пример, 89.114 динара за молерске радове, што је веома мала вероватноћа. То сам пријавио Агенцији у фебруару 2013. године.

Прво сам покушао да случај решим кроз институције саме куће, кроз Управни одбор и са људима из Општине, међутим, одговор председника Општине Врачар је био да он не може да смени партијске директоре.

Повод што сам све то пријавио је много дубљи – систематско уништавање једне куће. Мисија је била да се читава зграда узме тако што ће се фирма довести на руб ликвидације, што је и урађено. Прича о изнајмљивању простора је само један сегмент те приче који сам могао да документујем.

Ја сам политиколог и правник. Упознат сам са одређеним прописима и схватио да то што раде је нелојално. Са друге стране, као председник синдиката те куће, хтео сам да ту причу активирам у јавној сфери, да се обратим Скупштини града и градоначелнику Драгану Ђиласу, али

су они игнорисали наш проблем. Нисам имао лични мотив.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Директор ме је одмах склонио са радног места на ком сам се налазио и пребацио ме на одељење на Нови Београд, како би спречио моју синдикалну активност. Тамо сам био далеко од извора информација, нисам имао везу са рачуноводством, нисам могао да организујем састанке. Касније сам сазнао и да је мојој супрузи, која ради у истој установи, хтео да да отказ. На Новом Београду има довољно посла за једну особу, а тамо је радило нас троје, било је битно само да му не сметам. Када га је Агенција за борбу против корупције позвала, он је пребацио одговорност на мене, будући да сам ја некада био члан ЛДП-а.

Не могу да проценим колико ми је заштита Агенције значила. Оно што знам је да директору није било свеједно када сам добио статус узбуњивача

Док сам радио на Новом Београду, наставио сам рад на својим активностима, вршио притисак на општинске структуре, и на крају, под притиском синдиката и како је ситуација постајала све гора, општина је сменила директора и дала нам могућност да изаберемо свог. Бивши директор успео је да направи губитак од 40 милиона, а наш годишњи приход је 100 милиона динара. Тај човек који је довео у тешку позицију једину велику институцију тренутно ради у Општини Врачар, те га је на тај начин општина наградила. Када је дошао нови директор, враћен сам на своје радно место.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Сазнао сам преко сајта Агенције.

Како су Ваши надређени реаговали кад их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Све се издешавало доста брзо, директор је брзо почео да одустаје од те приче, и практично је касније само долазио на посао и добијао плату, па је занемарио и мене. Не могу да проценим колико ми је заштита Агенције значила. Оно што знам је да му није било свеједно када сам добио статус узбуњивача. Дао је изјаву Агенцији и чуо сам да га је тај случај доста коштао и у партији, тако да је имало ефекта што је прича стигла до Агенције за борбу против корупције.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Поднели смо кривичну пријаву којом се бави Одељење за привредни криминал београдске полиције. Кривична пријава обухвата и случајеве које сам пријавио Агенцији. Полиција се сада бави тим случајем, отворила је досије „Божидар Аџија”.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

С обзиром на то да сам политиколог, ушао у политику деведесетих година, борио се за демократски поредак, пријавио бих поново. Не мислим да је то неки чин врхунске храбрости, то је начин на који функционишем.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Моја супруга ради у истој фирми, само два пута дуже него ја. Морао сам да калкулишем да ли би она могла да изгуби посао. Плашио сам се да се неко не свети мојој породици.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Нико ми није посебно помогао. Обраћао сам се људима из Српске напредне странке, јер припадају најјачој опозиционој странци у Општини Врачар. Нисам гласач СНС, нити сам им идеолошки близак, али био ми је циљ само да се покренем питање „Божидара Аџије“. Морам да кажем, с обзиром на моје резерве према њима, да су лепо саслушали и да су предузели неке кораке.

Очекивао сам помоћ од градоначелника Драгана Ђиласа. Мислио сам да брине о неком ширем интересу, примио је наша писма и захтеве и добили смо одговор да они формално нису надлежни, што је тачно, али сам ипак очекивао неку помоћ. Тражио сам помоћ и од Скупштине града, тачније од председника Скупштине града, али је нисам добио.

Живан Пешић, члан управног одбора и возач у ЈКП „Пут“, Нови Сад

Коју врсту корупције сте пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Као члан управног одбора у ЈКП „Пут“ Нови Сад, ја нисам желео да учествујем у мутним радњама које су се дешавале у раду тог управног одбора. Управни одбор је доносио сумњиве одлуке, а било је и класичних крађа. Наиме, они кажу да ће да купе камион један, а купе неки други који мање кошта. Такође ми није јасно ни зашто су на пример вагу коју су купили платили знатно скупље него што она кошта у продавницама. А нама су то објаснили да мора вага да се купи преко неког поступка, и тако плате вагу више пута скупље него што је њена цена у продавници. Како нисам хтео да будем део те екипе, ја сам био уздржан када су се доносиле одлуке.

Незадовољан сам
реаговањима
свих институција.
Агенција није
ништа учинила,
такође ни
надлежни органи.
У Србији немате
коме да пријавите
корупцију

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Не знам да ли моји руководиоци знају да сам ја пријављивао корупцију. Једном сам само имао ситуацију, када ме је један од чланова управног одбора провоцирао и говорио ми да се ја „вуцарам“ по Агенцији за борбу против корупције. Иначе, лакнуло ми је када је после избора промењено руководство у предузећу и после нисам имао већих проблема.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

Мени је пријатељ, који се налазио у сличној ситуацији рекао да могу да се обратим Агенцији, што сам ја и учинио.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Наводи о корупцији нису истражени. Бивши председник управног одбора је тренутно народни посланик, а директор је после избора смењен, али је постао руководилац у неком другом предузећу. Веома сам бесан што нико није реаговао на моје наводе. После мог обраћања Агенцији није се ништа десило, па сам ја онда изреволтиран коментарисао њихову кампању на Фејсбуку да се пријављује корупција. Написао сам јавни коментар да се тиме замајава народ, јер ништа се по пријави није десило. Агенција је истог тренутка реаговала и послала ми приватну поруку да не објављујем свој случај јавно и да им се поново обратим са молбом да се истражи случај. Ја то не

желим. Ја сам пријавио, а да пишем молбу да се прегледа пословање фирме, нећу.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Не бих поново пријављивао корупцију, јер ништа по мојој пријави није урађено. Емотивно ми је веома тешко пало што у ствари нема коме да се пријави корупција. Када сам пријавио корупцију, био сам под великим стресом, шест месеци сам се лечио од повишеног притиска. И зашто бих ја свој живот упропаштавао, када нико неће бити ни испитан, а не кажњен. Обраћао сам се и медијима, али нико није поменуо ни у једном слову аферу за коју имам све доказе.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

Незадовољан сам реакцијама свих институција. Агенција није ништа учинила, такође ни надлежни органи. У Србији немате коме да пријавите корупцију.

Зоран Мартиновић, Институт „Кирило Савић“

Коју сте врсту корупције пријавили, коме сте је пријавили и када? Због чега сте то урадили?

Када сам пријавио корупцију, у фебруару 2013, радио сам у Институту „Кирило Савић“ у Београду на месту шефа Клуба, а то је ресторан у склопу Института. Тај посао обављао сам 21 годину, а пре тога радио у Институту на другим пословима. Пријавио сам извлачење новца из Института, заправо, непотребно ангажовање спољне сарадње и консултантских услуга. Навео сам неколико примера у пријави. Уговоре које је Институт потписао и реализовао, 90% је отишло на спољну сарадњу без икакве потребе, а читав посао је урађен у Институту. Ангажоване су мале приватне фирме којима се уопште не зна улога у том послу.

Када човек
крене у
ову причу,
често се
осети сам
и изолован

Поводом другог случаја обраћао сам се Вишем јавном тужилаштву, до неких информација успео сам да дођем преко Повереника за информације од јавног значаја, јер је у нашој фирми све пословна тајна и склоњено од очију запослених. Обраћао сам се и Министарству науке у више наврата. Што се тиче пријаве Агенцији, прикупљао сам документацију на разне начине, велику помоћ и подршку сам имао од Повереника, без тога бих тешко могао нешто да урадим, као и од колега који су уз велики ризик мени пренели информације. Касније, позвали су ме на разговор у Агенцију. Отишао сам тамо са документацијом и када су видели то што сам донео, рекли су ми да допуним пријаву. На основу тога доделили су ми статус узбуњивача, а документацију проследили Министарству науке, буџетској инспекцији и полицији. До сада сам добио извештај министарства просвете док је још претходни министар Жарко Обрадовић био тамо.

Пријавио сам зато што сам од 1979. године на том Институту. То ми је прво запослење. После толико времена, ја то место осећам као своје. Свако се плаши за своје радно место, статус, али једног момента то пређе праг толеранције.

Како су на Вашу пријаву реаговали Ваши непосредни руководиоци?

Врло негативно, вероватно јер се пријава односила на оно што они раде и да то може имати велике консеквенце по њих. Оног момента када сам то покренуо, смењен сам са радног

места, постављен на друго место и смањена ми је плата. Премештен сам у грађевински сектор, на место испитивача сарадника, на испитивању грађевинских конструкција. Плата ми је смањена за 20%. Иначе, институција у којој радим је у блокади преко 250 дана, за неких 200 милиона динара. Не примамо плату преко годину дана. Од августа 2011. године нису уплаћивани доприноси за запослене.

Генерални директор Института Мирољуб Јевтић долази из „Железница Србије“ и био је помоћник Миланка Шаранчића. Сви су под кривичном пријавом завршили на суду и добили вишегодишње затворске казне. То је, додуше, још увек пред апелационим судом јер су уложили жалбе. Једино је наш директор избегао да буде притваран јер је члан СПС-а.

Како сте сазнали за могућност да од Агенције за борбу против корупције добијете статус узбуњивача?

За Агенцију сам сазнао преко средства информисања, а мој први контакт је био са Саветом за борбу против корупције и покојном Верицом Бараћ.

Како су Ваши надређени реаговали кад их је Агенција обавестила да сте Ви добили статус узбуњивача? Да ли сте трпели неку врсту одмазде? Да ли је Агенција успела да спречи ту одмазду?

Мој генерални директор је након обавештења упутио захтев Агенцији да ми ускрате статус узбуњивача са образложењем да је Агенција погрешно проценила ствари. Агенција му је поставила нека протоколарна питања, а он је то искористио да ме нападне свим могућим оружјем, да ме прогласи неодговорним и нерадником.

Нисам очекивао заштиту када сам се обратио Агенцији. Ипак, повољно је то што имам заштиту Агенције, иначе бих био у ситуацији да добијем отказ, прошле године је било неких покушаја да се то спроведе. То се покушавало тако што ми руководиоци пронађу нешто за шта би ме оптужили и на основу тога дали отказ. У тренутку када сам добио заштиту, ја сам већ био смењен са првобитног радног места и смањена ми је плата, тако да ту Агенција ништа није могла да уради.

Да ли су Ваши наводи о корупцији истражени?

Поднео сам кривичну пријаву и требало би сада, током јесени, да буде окончан истражни поступак и, према речима Вишег јавног тужиоца, да буде подигнута оптужница. Министарство науке се изјашњавало о неким наводима који се односе на њих, а у тој својој изјави Министарство је стало на страну генералног директора и до краја оголило своју улогу у свему томе. Прича о Институту објављена је и на вашем порталу.

Да ли бисте поново пријавили корупцију?

Поново бих пријавио, само је питање да ли бих поново урадио све ово у међувремену. Формирање синдикалне организације одузело ми је много времена и живаца, поготово што то мора да се ради у тајности. Потребно је да добијете подршку одређеног броја људи, а да вас директор не поремети, а он има увек механизме да вас заустави. Мислим да то све не бих био у стању поново да радим, али сам поносан на ту пријаву.

Шта сматрате највећом потешкоћом у процесу кроз који сте прошли?

Када човек крене у ову причу, често се осети сам и изолован, тога је било пуно. Стално трпим неке ударце, јер стално нешто очекујем с обзиром да износим чињенице. Ситуација на Институту је доста допринела да се осећам изловано. Доста дуго радим са неким људима, а ипак доживљавам неразумевање. Када сам ушао у ову причу, ситуација у Институту је још била добра, све док се новац делио, људи су били задовољни. Када је то почело да се мења, и однос запослених према мени се променио. Више нисам био бунџија, већ неко ко говори праве ствари.

Ко Вам је највише помогао? Од кога сте очекивали помоћ, а он Вас је разочарао?

У међувремену, основали смо другу синдикалну организацију, пошто је прва била на линији генералног директора. Изабрали су мене за председника. Тада смо се прикључили синдикалној организацији запослених у научно-истраживачкој делатности србије. Тај синдикат води Ђурђица Јововић која ми је пружила велику помоћ и подршку. Она ми је много помогла јер ја нисам правник, а моју пријаву проследила је Министарству науке. То је изазвало и причу на Вашем порталу и интересовање новинара Пиштаљке.

У току читавог процеса, дошао сам до неких нових сазнања. Министарство науке је по налогу Агенције морало да одговори на нека шкакљива питања и у том одговору појављују се детаљи за које нисам знао. Наравно, то је доказ да је Министарство располагало неким информацијама и нису предузели ништа да се злоупотребе спрече, што сугерише да Министарство учествује у свему овоме.

Анализа примене Правилника 2011-2013.

У првим месецима примене Правилника, било је доста несналажења са стране Агенције за борбу против корупције, која узбуњивачима није успела да објасни шта су њихова права, а чини се да нису били постављени ни сви механизми за заштиту. Тако је Бојани Бокоров, првом заштићеном узбуњивачу, у јануару 2012. послат допис да је у њеном случају активиран поступак заштите, али јој тим дописом није стављено до знања шта тај поступак значи. Бокоров је због тога морала да тражи додатно појашњење.

Међутим, она је и под заштитом добила отказ на једном радном месту на којем је радила (Медицински факултет у Новом Саду), а у Агенцији су објаснили да она у захтеву за заштиту није навела да ради и на факултету, те да зато заштита не важи за тај посао. Податак о формално-правној и суштинској вези два радна места (посао доцента на факултету директно зависи од истраживања која се спроводе на Институту за онкологију) требало је да примете сами запослени у Агенцији и да на време реагују.

У каснијој пракси, узбуњивачи су од Агенције добијали прецизнија објашњења, што се може видети и из дописа послатог полицијском инспектору Слободану Маринковићу (22.01.2013) да су испуњени услови да пружање заштите. Осим кратког описа сумње на корупцију коју је Маринковић пријавио, у допису се наводи да је Агенција нашла да он поступа у доброј вери јер има оправдане разлоге да верује да су информације које разоткрива истините и да нема намеру да оствари неки незаконит или неетички циљ.

„Како због поднете пријаве корупције не можете да трпите штетне последице, Агенција ће обавестити руководиоца органа у којем сте запослени да ће се као одмазда због поднете пријаве корупције сматрати свака мера која је предузета у вези са Вашим радно-правним статусом или радним условима противно Вашој вољи, у периоду од дана давања заштите до две године“, наводи се.

На крају дописа додаје се да ће Агенција обуставити пружање заштите уколико узбуњивач ту заштиту злоупотреби у остваривању права и вршењу дужности радног места на којем је запослен.

Такође, наводи се да ће Агенција испитати случај корупције који је узбуњивач пријавио, али како Агенција нема истражна овлашћења то испитивање се своди на слање дописа на која органи јавне власти немају обавезу да истинито и потпуно одговоре. „Спорост и неефикасност овакве комуникације и одсуство било какве одговорности органа, који игноришу захтеве Агенције, умањују изгледе за успешно окончање оваквих случајева“, наводи се у извештају Агенције за 2012. годину.

Додатну потешкоћу за заштиту узбуњивача представља то што Агенција обавештава руководиоца органа у којем је узбуњивач запослен (у већини случајева управо оног кога узбуњивач

пријављује) о томе ко је добио њену заштиту. Тиме је обесмишљен члан 5б. Закона о Агенцији за борбу против корупције у којем се наводи да Агенција штити анонимност лица које пријављује корупцију, као и члан 18. Правилника да Агенција штити анонимност узбуњивача и питање које се у захтеву за заштиту поставља узбуњивачу – да ли жели заштиту анонимности. Решење за ово може бити да Агенција о томе да је неки запослени добио заштиту обавести контролни орган који је задужен за надзор рада институције у којој је он запослен, с обавезом тог контролног органа да непосредном руководиоцу не доставља име запосленог, али да се постара да он не трпи одмазду.

У извештају о раду Агенција наглашава разлику између „поверљивости“ и „анонимности“ у пријављивању корупције. „Поверљивост подразумева да је идентитет лица, које врши разоткривање у јавном интересу, познат органу коме је пријавило сумње у злоупотребу, али да се неће откривати другима без пристанка узбуњивача. Анонимно подношење пријава односи се на случајеве у којима идентитет особе која пријављује сумње у злоупотребу није познат никоме, што значи ни органу коме је пријава поднета“, наводи се у извештају.

Закон о Агенцији, такође, прописује да Агенција не поступа по анонимним представкама, због чега има једину могућност да такве представке прослеђује надлежним органима. Овакво решење није у складу са стандардом који успоставља Конвенција УН против корупције. Она, наиме, обавезује државе чланице да омогуће референтним националним телима да поступају и по анонимним пријавама о случајевима корупције, како би се омогућио што већи степен заштите како лицу које подноси пријаву, тако и разоткривању које је учињено у јавном интересу.¹

Како је анонимност узбуњивача један од најефикаснијих метода заштите, требало би да Агенција размотри могућност да у координацији са тужилашвом прихвати анонимно пријављивање, односно да успостави сигурну телефонску линију (како је предвиђено чланом 19. Правилника) или посебан одељак на сајту Агенције који би био заштићен специјалним програмима за скривање адресе пошиљаоца. Сама Агенција у таквим случајевима не би прекршила члан 65. став 2 Закона о Агенцији за борбу против корупције (Агенција не поступа по анонимним представкама), већ би заједно са тужилашвом дошла до информација на основу којих може да се отвори истрага, коју би потом могла да прати. Овим би били појачани и интегритет Агенције и њена успешност у борби против корупције.

Правилник о заштити узбуњивача предвиђа да се заштита даје до највише две године од дана почетка поступка, што је сувише кратак период, чега су свесни и сами узбуњивачи. Они верују да ће после две године сигурно добити отказ, поготово кад виде да на њихову пријаву нема реакције надлежних органа. Зато је Агенцији за борбу против корупције јавност у многим случајевима једини савезник, те би она требало да инсистира на одговорима по пријавама узбуњивача, да објављује списак државних органа који нису одговорили (или су непотпуно одговорили) на захтеве

¹ Годишњи извештај Агенције за борбу против корупције за 2012. [http://acas.rs/images/stories/Agencija - Izvestaj_o_radu_2012 - 28-03-2013.pdf](http://acas.rs/images/stories/Agencija_-_Izvestaj_o_radu_2012_-_28-03-2013.pdf)

Агенције. Медији су најчешће заинтересовани за овакве приче, па би притисак јавности могао да доведе до решења пријаве и до престанка потребе да узбуњивач буде заштићен.

Агенција је до 8. октобра ове године одбила захтеве за заштиту 54 потенцијална узбуњивача. Међу њима је и Горан Кушевија, анестезиолог Здравственог центра „Студеница“ у Краљеву, који је пријавио сумњу на корупцију приликом набавке раствора за дијализу, због чега су наводно били угрожени животи пацијената, односно повећана је смртност пацијената. Агенција је одбила његов захтев, с образложењем да је руководилац

(директор „Студенице“) кога је он пријавио за корупцију у међувремену смењен и да је тиме престала опасност од одмазде. Истраживачки тим сматра да је у том случају требало пружити заштиту, јер у таквим случајевима (што показује и искуство Бојане Бокоров) за могућу корупцију није одговоран само један човек, већ је реч о више повезаних лица која остају на положајима чак и ако директор буде смењен.

Једини узбуњивач коме је Агенција одузела тај статус је у разговору са истраживачким тимом рекао да је највећи проблем у поступку био то што му је статус узбуњивача одузет на основу дописа органа који је он пријавио за корупцију. „Мене нико није питао да одговорим на те оптужбе. Тражио сам да ме приме, да имам доказе, али нисам добио одговор, нису хтели да ме саслушају“, каже он. У Правилнику се наводи да узбуњивач има право да одговори на документа које је доставио орган јавне власти.²

„Проблем је и што нисам имао право да се жалим“, каже он и додаје да је веру у Агенцију потпуно изгубио кад је схватио да је његов руководилац пар дана пре него што је он добио допис од Агенције знао да ће њему бити одузет статус узбуњивача.

Једину сатисфакцију има у томе што тужилаштво води поступак против руководиоца због фалсификовања службене исправе, односно због фалсификовања датума на решењу о отказу радног односа. Руководилац је против њега поднео и кривичну пријаву, али ју је тужилаштво одбацило као неосновану јер у пријави није било дефинисано кривично дело које је он наводно починио.

Досадашња пракса Агенције за борбу против корупције, њени успеси и грешке, вредно је искуство за будући закон о заштити узбуњивача, а посебно су вредна сведочења самих узбуњивача. Зато истраживачки тим ова сведочења и анализу примене Правилника ставља на располагање Агенцији и радној групи за писање нацрта закона о узбуњивачима, уз препоруке како Агенција да побољша своју праксу и шта би од добрих решења требало увести у закон.

² Члан 10. Правилника: Агенција упознаје узбуњивача са информацијама и документима које је доставио орган јавне власти, на које он може да се изјасни.

Препоруке Агенцији за борбу против корупције

- пружити заштиту запосленима који су запослени на више радних места на сваком појединачном радном месту
- учинити све да наводи узбуњивача буду што пре истражени (коришћењем законске одредбе о координацији државних органа, путем обраћања јавности)
- Агенција и њени запослени треба на лицу места (на радном месту заштићеног узбуњивача) да пруже подршку узбуњивачу
- успоставити јасне критеријуме како се поступа са узбуњивачима који заштиту траже групно
- размотрити могућност да се непосредни руководиоца не обавештава о томе који је запослени добио заштиту, нарочито ако узбуњивач пријављује баш тог руководиоца
- омогућити другостепени жалбени поступак узбуњивачу који није добио заштиту или му је та заштита одузета
- увести посебну (анонимну) телефонску линију за пријављивање корупције
- омогућити грађанима да преко сајта Агенције анонимно пријављују корупцију
- појачати рад на информисању запослених у државним установама о томе на који начин могу да добију заштиту
- јасно предочити руководиоцима државних установа која су њихова права и обавезе у вези са заштитом узбуњивача, као и какве могу бити последице ако спроводе одмазду над узбуњивачем

Препоруке радној групи Министарства правде и државне управе за радну верзију закона о заштити узбуњивача

- размотрити могућност да руководицац или група руководилаца за коју се утврди да је вршила одмазду над узбуњивачем буде кажњена отказом
- размотрити могућност да се и претња одмаздом третира као одмазда
- сваку врсту дискриминације узбуњивача третирати као одмазду
- пружити заштиту узбуњивачу који пријављује сумњу на корупцију или другу врсту злоупотребе ван свог радног места
- заштитити узбуњивача који је запослен на више радних места или је на другом месту ангажован по уговору о делу, ауторском уговору или уговору о привременим и повременим пословима
- омогућити заштиту и за оног запосленог за кога руководиоци сматрају да је узбуњивач, иако он то није
- омогућити анонимно пријављивање и истраживање тих пријава
- не ограничавати узбуњивачу приступ медијима и новинарима
- увести обавезу новинара и уредника да штите идентитет извора ако извор тражи анонимност
- законом забранити да се кривично гоне новинари који одбију да открију идентитет извора
- послодавац и/или државни органи не смеју истраживати идентитет новинарског извора
- истражни органи не смеју запленили или на други начин одузети документацију новинара која може довести до откривања идентитета извора
- истражни органи не смеју пресретати комуникацију новинара како би открили идентитет извора
- заштитити сваку информацију која може довести до откривања идентитета узбуњивача

- ако држава открије идентитет узбуњивача који је тражио анонимност, тај узбуњивач мора да има могућност да због тога тужи државу или одговорно лице
- увести обавезу надлежних органа и послодаваца да обучавају запослене о правима и обавезама узбуњивача

Београд, новембар 2013.

Удружење Еутопија/Пиштаљка